

BULLETIN FÖR SVENSKA
STRÅKLÄRARFÖRBUNDET
NR 4 VINTERN 2003

esta

Newsletter

Stråkdagar i Göteborg
Svenska Välkommen in i elstudion
Traditionsbärare?

Ordföranden har ordet

Årets Stråkdagar på Artisten i Göteborg lockade mer än hälften av förbundets medlemmar! Det var härlig stämning och jag njöt av flera fina föreläsningar och medryckande spelpass. Speciellt berörd blev jag av Ramseband som alltid ger fantastiska konserter. Att få se den gemenskap som barnen delar genom musiken gör mig varm om hjärtat. Varm och glad blir man också av att träffa alla kollegor och vänner som kommer till oss i Göteborg. Under tre intensiva dagar delar man små axplock ur livets glädje- och sorgämnen. För mig är dessa möten det absolut viktigaste syftet med att ha ett förbund. Veckan efter Stråkdagarna gick min bästa barndomsvän bort efter en tids sjukdom, endast 38 år gammal. Vi hade inte hört av varandra på ett tag. Därför har jag fått ytterligare ett tillfälle att fundera på vad som betyder mest i livet. Familjen, vännerna och musiken hamnade högst på min lista. Har du kanske också någon kollega och vän som du inte hört av dig till på länge? Titta i matrikeln och slå en signal idag! Du kommer inte att ångra dig.
Varma julkhälsningar,

Eva Bogren
Eva.Bogren@musik.gu.se

Redaktören har ordet

Har ni märkt hur många nya medlemmar som presenteras i varje nummer av ESTA Newsletter? Det är både erfarna pedagoger, nyutexaminerade och studenter, men alla tror de av någon anledning att Svenska Stråklärlärförbundet har något att erbjuda dem. Jag hoppas av alla krafter att de har alldeles rätt!

Det roliga i arbetet med stråklärlärförbundet blir påtagligt i uppgifter som egentligen är ganska monotona – till exempel att skicka ut inbetalningskort till dem som vill bli medlemmar eller att skicka ut välkomstpaket till dem som blivit det. Då märks det att vi blir fler och att vi vill något!

Annars funderar jag en del över vad vi ska göra för att fler av oss som är med ska känna att verksamheten i förbundet verkligen gör skillnad. Det är fantastiskt att se alla som kommer till Stråkdagarna – och visst borde vi kunna satsa på fler bidrag till tidningen, så att den verkligen blir ett tillskott i det dagliga arbetet för oss alla?

Jag fortsätter alltså att tjata och hälsar samtidigt alla nya medlemmar välkomna: det här är Svenska Stråklärlärförbundet, och här händer det saker minsann. Det gäller bara att vi berättar för varandra om dem! Välkommen att delta i arbetet!

Anna Braw
estanews@musician.org

European String Teachers Association

Centralt sekretariat:
Solange Eggermont (tillfällig sekreterare)
Musikschule Konservatorium Bern
Kramgasse 36
CH-3011 Bern, Schweiz
Telefon: +41 31 32 65 378, Fax: +41 31 31 22 053
E-post: seggermont@compuserve.com
President: Igor Ozim (D)
Vice president: Elspeth Illiff (GB)
Kassör: Käthi Gohl (CH)
Övriga ledamöter: Aino Riikjärvi (EST), Kjell-Åke Hamrén (SE)

Omslaget: Över 240 svenska stråklärare deltog i Stråkdagarna i Göteborg i oktober. Här improviserar de under ledning av Edgar Gabriel.

ESTA Newsletter

(Bulletin för
Svenska Stråklärlärförbundet)

är en publikation utgiven för Svenska Stråklärlärförbundet

Ansvarig utgivare: Eva Bogren

Redaktör: Anna Braw

Artiklar, inlägg, recensioner etc är välkomna och skickas till estanews@musician.org eller

ESTA Newsletter/Anna Braw
Änggatan 7, 2 tr
702 24 Örebro
019-20 84 22 (a), 36 04 05 (b)

Copyright för artiklar och inlägg: SSF och enskilda författare. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger ej uttryck för centrala ESTA:s åsikter i skilda frågor. Eftertryck tillåtet endast efter tillstånd och med angiven källa.

Medlemskap i SSF kostar 300 kr/år för aktiva och stödjande medlemmar (250 kr om betalning erläggs före 31/12), 100 kr för studenter och pensionärer (75 kr före 1/5). Pg 88 69 57-0

OBS! Glöm inte att ange namn och adress tydligt samt att meddela eventuella adressändringar!

Annonspriser tills vidare:

Helt uppslag	3000 kr
Hel sida	1800 kr
Halv sida	900 kr
Mindre	600 kr

För beställning, kontakta redaktören.
Manusstopp för nr 1 2004: 15 januari

Svenska Stråklärlärförbundet

c/o Kungliga Musikaliska Akademien
Blasieholmstorg 8
111 48 Stockholm
Pg 88 69 57-0

Hedersledamöter: Harald Thedéen, Iris Rydman, Anders Sparf
Styrelse:

Ordförande:	Eva Bogren
Vice ordförande:	Lisbeth Vecchi
Sekreterare:	Anna Braw
Vice sekreterare:	Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kassör:	Johan Falk
Övriga ledamöter:	Ingemar Edström, Siv Burman, Thorleif Thedéen
Suppleanter, tillika kretsombud:	Andrine Bendixen-Mangs, Yvonne Bergström, Lars Jöneteg, Frank Lind, Stefan Valdemarsson, Bengt-Eric Norlén

”Om musikerna under barocken skapade, improviserade och hittade på, då vore det oautentiskt av mig att inte göra detsamma”

Baroque Fever är från vänster Allan Mortensen (cembalo), Thomas Pitt (cello), Bjarte Eike (violin) och Peter Spissky (violin).

Barockfeber

**Peter Spissky undervisar i barockfiol och barockensemblespel på musik-
högskoleutbildningarna i både Malmö och Odense. Självt var han en gång i tiden en ganska motvillig student.**

Oväntade saker händer ibland även i musikvärlden – som när Peter Spissky, flitig violinstuderande i Bratislava, tackat ja till att vara med i en nystartad kammarorkester, kom till första repetitionen och upptäckte att det var en barockensemble. Och han som ”hatade barockinstrument”!

Nu är han alltså en av de pedagoger som fostrar Skandinavians unga musiker i barockmusikens idiom. På sitt eget vis:

– Det är ibland lite ensidigt i barockkretsar. Det blir lätt så att man bara forskar och reproducerar. Och wow, vad autentiskt det blir, men ... Jag tror att man måste våga gå längre, lämna böckerna och skapa något nytt, levande, spontant ... musicera. Om musikerna under barocken skapade, improviserade och hittade på, då vore det oautentiskt av mig att inte göra detsamma!

Självt läser han, enligt egen utsägo, mycket – ”men om jag tycker att det som står i boken inte fungerar för mig så spelar jag inte så!”.

Barockmusikanteri har han lärt sig genom att spela tillsammans med andra i olika konstellationer – gambisten Erin Headley, som han mötte när han kom till Sverige för att studera, är en viktig influens, och Stephen Stubbs och Andrew Manze har han också tagit intryck av.

Numera har han flera egna ensembler igång, samtidigt som han håller i flera av de tidigare: Tragicomedia, Tiramisù, Concerto Copenhagen, Malmö Barockorkester, musikskolans Hurra Barockorkester ... Men störst plats i hjärtat tar kanske ändå Baroque Fever, den barockkvartett som han bildat tillsammans med sin norske ”fioltvilling” Bjarte Eike, den brittiske cellisten Thomas Pitt och den danske cembalisten Allan Mortensen. Namnet har sin förklaring:

– Det är fortfarande så mycket tråkar som spelar och är

autentiska till döds, så vi är nog provocerade till det här. Vi kommunicerar och tar showandet i barockmusiken till extremen, och då kan vi ju inte heta ”Dolce bla bla” som man ska som barockensemble. Att heta Baroque Fever passar bra för oss och vårt koncept.

Även i Peter Spisskys undervisning slår det fysiska i barockmusiken igenom: allt är dans, och barockinstrument är byggda för det.

– Om man tittar på barockstråken och använder den, då inser man att den inte är en outvecklad modern stråke. Den passar för just den här musiken. Och då vill man ju spela så. Inte för att det står i böckerna, utan för att det fungerar.

Han kallar det att ”läsa dansen i noterna”: varje stycke eller sats har en dans i sig, och det gäller att hitta den, se det viktigaste först. Hur är tempot, var studsar vi, var bromsar vi, var går vi igenom, var är överraskningarna? Kroppen rör sig naturligt och noterna grupperar sig – till dans.

– Egentligen är det likadant med vänsterhanden. Visserligen är det lite jobbigare att spela utan hakstöd och axelstöd, men det är som gjort för dansrörelser. Fingrarna dansar på strängarna, grupperar sig, ettan och tvåan gör stegen, trean visar rörelsen ... Att andas i musiken och att se stråken ge impulser, studsas och landa – det är autenticitet.

Fakta/Peter Spissky

Peter Spissky är violinist, utbildad i Bratislava och Malmö (solistdiplom). Han undervisar i barockviolin, barockviola och barockensemble vid barocklinjen på musikonservatoriet i Odense och vid musikhögskolan i Malmö.

Med sina ensembler, främst Tiramisù och Tragicomedia, har han gjort flera skivinspelningar för bland andra Vanguard.

Baroque Fever kan man höra i några korta ljudklipp på gruppens hemsida, www.baroquefever.com, och snart också på en skiva, inspelad av Danmarks motsvarighet till P2.

Liten rapport från utbytarhelgen för Suzukilärare i Jönköping Repertoar, tips och lekar

En helg i oktober samlades suzukilärare från stora delar av Sverige för att byta repertoar, metodikidéer, lekar och tips i Jönköping. Britt Johansson från Ulricehamn var en av dem och rapporterar om intensiva och givande dagar.

Söndagkväll den 12 oktober 2003

Efter en långpromenad i vackert höstväder ska jag försöka samla mig till en liten sammanfattning av helgens möte med 14 suzuki-kollegor från olika delar av vårt land. Vilken härligt givande lördageftermiddag-kväll och söndagförmiddag det har varit!

Vi samlades på Jönköpings Kulturskola där Ann-Loui Nilzén och Karin Hjalmarsson hälsade oss alla välkomna och vi började, efter en rundpresentation, att tillsammans spela några stycken som de hade förberett.

Alla var ju sedan förberedda på att ta med sig det man har, som man tycker är bra och som fungerar i de egna suzuki-grupperna och dela med sig av detta till sina kollegor.

Vi har spelat lätta låtar som *Kon och rosen*, vi har spelat svåra låtar som *Country Dance* av D. Heins och vi har spelat väldigt vackra stycken för 2 fioler och cello av C. Mc Michael. Vi har spelat mycket folkmusik, både lätt och svår, både nordisk, irländsk och amerikansk. Vi har spelat finsk tango – *Sagolandet* – och A.Hewitt-Jones *Wasps!*

Annika Odhammer från Arvika hade med

sig sin ”mindre” väska med massor av jättebra teoriövningar. Roliga och uppfinningsrika spel för att lära eleverna noter, notvärden, pauser, förtecken mm mm. Tillsammans med Katalin Tibell från Höganäs har vi sjungit hennes texter till många Bok 1-stycken och de var så pedagogiskt gjorda så de kommer säkert att sprida sig. Katalin undervisar en del särskolebarn och berättade om hur mycket hon hade lärt sig av dessa barn och hur givande hon tycker det är att arbeta med dem. Vi hade så roligt när vi spelade brandkåren, polisen och ambulansen! Jättebra idéer!

Till sist hade vi i alla fall tid att äta av den goda ”exotiska plankan” och annat gott som Ann-Loui och Karin plockade fram, men sedan hade Andreas Kongshaug (Västerås) med sig stråkkvartettnoter för olika stadier som vi var tvungna att prova, så timman blev sen innan vi bröt upp på lördagskvällen.

Klockan 9 på söndagsmorgonen var alla på Kulturskolan igen för det fanns mycket kvar att visa upp och prova, men först var det uppvärmning med Andreas. Spontant kom ju alla på olika bra uppvärmningar, så det kom bidrag från alla håll. Sedan visade Ulrika Årman (Halmstad) sina bra teoriövningar och Katalin hade fler bra not- och rytm-inlärningsövningar.

Vi hade väldigt roligt när vi lekte Annikas not/rytm/fioldelar/pauser/medmeralekar. Vi lekte ”Excuse me”-leken och Karin och Marie från Örebro hade en bra och rolig ”memorylek” som vi också gjorde.

Ja, alla ni som inte var med i Jönköping, se till att komma nästa gång som en sådan här utbytarhelg ordnas. Vi som var med här ser redan fram emot den!

Tack Ann-Loui och Karin för en jättebra helg!

Britt Johansson
Suzukilärare i Ulricehamn
(Foto: Karin Hjalmarsson)

Halmstad vann SM i stråkorkester

Vi gratulerar Halmstads Musikskolas Stråkensemble, som blivit svenska mästare i stråkorkesterspel! Mästerskapet arrangerades av Riksförbundet Unga Musikanter som en del av förbundets 25-årsfirande, och tävlingen ägde rum inför publik på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm den 15 november. Domare var Per Andersberg och June Gustavsson-Lyng.

Förutom åran fick Halmstad Musikskolas

Stråkensemble 10 000 kr, och de fick också framföra sitt vinnarprogram i den festkonserter senare på kvällen där samtliga SM-vinnare, alltså även de från tävlingarna i Örebro i våras, medverkade. Gunilla von Bahr delade ut priset. På andra plats placerade sig Vargöns Ungdomsorkester, trea kom Sinfoniettan från Nacka Musikskola och fyra blev Kammarensemblen från Jönköpings Kulturskola. Grattis alla!

Kammarmusik igen

Örebro Kulturskola och Kävesta folkhögskola arrangerar kammarmusikkurs tillsammans igen den 23–25 januari 2004. Stig-Erik Nerman, Roger Olsson och Elain Olsson tar emot grupper från musikskolor och ger dem en intensiv helg med repetitioner, lektioner, övningsmetodik, musiklyssning, god folkhögskolemat och avslutande konsert. Kostnad: 300 kr inklusive mat och logi. För mer information, kontakta kursansvariga Maj-Britt Ström, maj-britt.strom@orebro.se

Scandinavian Strings i Bingolotto

Fiolensemblen Scandinavian Strings gjorde Bingolotto-debut under allhelgonahelgen. Responsen lät inte vänta på sig:

”Hej Eva!

Jag vill nog säga att Scandinavian Strings blev guldkvällens stjärnor! Folk pratar inte om Barbados eller Itchycoo, de berör inte. Men Scandinavian Strings är chockerande bra! På återhörande!

mvh Bingolotto/
Mathias Otterberg”

Tävla i vår

RUM:s svenska mästerskap i ensemblespel (två klasser: 3–5 och 6–12 musikanter) och solistiskt spel samt ungdomssymfoniarrangemanget USOF kommer att äga rum i Örebro nästa år också, fast nu utan jubileumsfestival. Notera redan nu helgen 2–4 april och leta gärna efter mer information på www.rum.se. Stråkinstrumentalister har en stark tradition i de här tävlingarna, och att spela inför en kunnig jury i ett sammanhang som detta kan vara en bra erfarenhet!

Lundgrenska stiftelsens

Unga stråkmusiker har under 50 år undervisats vid de berömda

Nära 500 unga violinister har under årens lopp fått stipendium för att delta i de så kallade Kall-, Lysekils- och Biskops Arnö-kurserna. Två tidiga deltagare var Lisbeth Vecchi och Ulla Magnusson, som här berättar om sommarkursernas uppkomst och utveckling genom åren.

Lundgrenska stiftelsen har i juni i år för femtionde året i obruten följd arrangerat sommarkurs för unga violinister. I årets kurs, som vanligt i Kall, Jämtland, deltog 18 violinister i åldrarna 10–16 år från hela landet. Jubileum avser vi att fira nästa år, förhoppningsvis med påtagliga inslag t ex i form av konsert i någon av våra större städer. Det finns anledning att redan nu blicka tillbaka på stiftelsens mycket viktiga insats för det svenska musiklivet.

Upprinnelsen till sommarkurserna är det testamente från 1943 där änkefru Gerda Lundgren (född 1884) förordnade att hälften av en fastighet hon ägde skall tillfalla en stiftelse benämnd Ivar och Gerda Lundgrens stiftelse, som skall ha till ändamål att utdela stipendier till lovande musikstuderande,

Gruppen från den första kursen år 1954:

Övre raden: Sven Karpe, Esther Bodin (-Karpe), Jan-Ewert Andersson, Curth Wäbländer, Ulf Lindberg

Mellersta raden: Karin Frieberg (William-Olsson), Ivar Pedajas, Axel Kylsten, Kjell Larsson

Främre raden: Antonio Nicolini, Lars-Bertil Larsson (Fresk), Ulla Ekvall (Magnusson), Karl-Robert Lindgren

företrädesvis i fiolspelning, och medellösa. Ivar Lundgren (1883–1941), som var kansliråd, spelade själv fiol och var medlem i Mazerska kvartettsällskapet.

När testamentet öppnats efter Gerda Lundgrens bortgång 1949 kom inledningsvis utdelandet av stipendier för avancerade violinstudier att inta en central position i stiftelsens verksamhet.

Snart började styrelsen diskutera en breddning av verksamheten genom anordnande av någon form av sommarkurs för svenska violinister. Först tänkte man sig en kurs för redan verksamma violinister med Henri Temianka som lärare, men den idén förkastades snart. I stället tog professor Einar Ralf, som då var rektor på Musikhögskolan, fasta på den idé som Sven Karpe väckt, nämligen att ta till vara de unga violinbegåvningarna. Detta stämde väl överens med Ralfs erfarenheter från antagningsproven till musikhögskoleutbildningen.

I den pressrelease som åtföljde annonsen till den första kursen skrev han bl a: ”Erfarenheten har visat att unga violinbegåvningar ofta icke haft råd att anlita en god lärare, varför deras tekniska färdigheter icke fått den rätta grundläggningen, vilket varit dem till förfång för deras violinistiska utveckling.”

I maj 1954 publicerades annonsen till den första kursen. I landets ledande morgontidning infördes den under rubriken Skolor och undervisning, där den återfanns mellan annonser för husmoderskurs och kurs i stenografi och maskinskrivning. 100 elever anmälde sig och 11 antogs efter provspelning.

Den allra första kursen

Så startade den första kursen 25 juli–15 augusti 1954 vid Stiftelsen Elof Ericssons semesterkoloni i Källviksbrunn utanför Loftahammar i Småland. Undertecknad Ulla minns: ”Det var med stor ängslan jag åkte iväg. Allt var nytt och spännande och det var första gången jag var bortrest på egen hand. Dessutom i 3 veckor! Vi var bara två flickor.

Vi bodde i var sin garderob som låg på kortsidorna i ett stort sällskapsrum, där det satt stora farbröder och drack grogg halva nätterna. Att det kunde vara ensamt för oss yngre förstod Sven Karpe och redan året därpå hade vi fått en kursvärdinna, nämligen Lars-Bertil Larssons (alltså Lars Fresks) mamma. Förutom otroligt givande fiollektioner

Stöd ESTA:s solidaritetsfond

Siegfried Palm, tidigare ESTA-president, startade 1998 en solidaritetsfond inom vårt europeiska stråkläraryrkeförbund. Genom den kan till exempel våra medlemmar från länder i kärva ekonomiska omständigheter söka bidrag för att kunna delta i våra internationella konferenser – där vi andra ofta har stor glädje av utbytet med dem. Siegfried Palm gjorde själv en do-

nation för att fonden skulle kunna sättas i arbete direkt. Nu är det vi i ESTA som ska driva detta arbete vidare, och vår kassör Käthi Gohl uppmanar oss alla att bidra – små bidrag är lika välkomna som stora! Enklast är att betala in en summa till SSF:s postgiro och tydligt markera att det är ett bidrag till solidaritetsfonden, så ser vi till att pengarna hamnar rätt.

stråkkurser jubilerar

sommarkurserna i Sven Karpes anda

minns jag också vilken enorm upplevelse och stimulans det var att få spela med en skicklig pianist, Sven Karpes blivande fru Esther Bodin som sedan följde honom som medlärare under drygt 40 års sommarkurser, en fantastisk insats. Vi hade också dagligen musikteori för fröken Bodin och de gedigna kunskaper vi då fick under kurserna räckte för att senare klara inträdesproven till musikhögskolan. Jag minns så väl att den första teorilektionen fick vi lära oss att fiolen var stämd i kvinter, något som var helt nytt för mig.

De tre första somrarna var vi i Källvik. 1957 fick vi tack vare Sven Karpes gode vän konsertsångaren Torsten Hising och hans fru Britta komma till Kallgården. Sedan dess har Kall varit en permanent, idealisk kursort.”

Lysekil, Biskops-Arnö, Kall-kurs II

Så småningom tidigarelades kursen från juli–augusti till början av sommaren. Även om Kallkurs blivit ett begrepp nästan synonymt med Lundgrenska stiftelsens sommarkurs skall det nämnas att kurser genomförts även på andra orter. Under många år arrangerades en andra kurs i Lysekil. Under 1980-talet bestod verksamheten av tre kurser, därefter under större delen av nästa decennium av två kurser.

Kallkurs 1 låg runt midsommar och vände sig till de yngre deltagarna. I anslutning till Kallkurs 1 följde fram till 1990 en andra Kallkurs som vände sig bl a till dem som varit med några år och där eleverna förutom individuella lektioner också fick möjlighet till kammarmusikspel med cello- och violaelever. Vid dessa kurser kompletterade Yvonne Bergström, Karl-Göran Bergström och Peter Eriksson lärarteamet. Parallellt med Kallkurs 1 hade professor Harald Thedéen 1980–1995 och 1997 sina kurser på Biskops Arnö. Hans insats är så betydande att den skulle motivera en egen artikel, kanske vid jubileumsfirandet nästa år.

Uttagningen till de Lundgrenska kurserna har alltid skett efter årliga provspelningar, och den som gjort goda framsteg kunde få delta 4–5 år.

Deltagare

I de Lundgrenska sommarkurser som letts av Sven Karpe och hans arvtagare har deltagit 405 unga stråkmusiker (181 manliga, 224 kvinnliga). Av dessa är 27 violaspelare, 13 har deltagit på både violin och viola och 25 har deltagit som cellister. I Harald Thedéens 17 sommarkurser på Biskops

Sven Karpe vid Kallgården i mitten av 1980-talet.

Arnö deltog totalt 105 violinister och 2 violaspelare. Eftersom 21 deltagit omväxlande i Kallkurs och på Biskops Arnö blir nettoantalet kursdeltagare under de 50 åren 491 (224 manliga, 267 kvinnliga).

Många av landets ledande pedagoger torde ha inspirerats till sin framtida bana då de var unga kursdeltagare. En mycket stor andel av stråkmusikerna i landets yrkesorkestrar är gamla elever i de Lundgrenska kurserna (t ex över 60 % av violinisterna i Stockholms Filharmoniska Orkester). Sist men inte minst bör nämnas att sedan decennier tidigare kursdeltagare varit väl företrädna i framgångsrika kammarmusikensembler.

I Lundgrenska stiftelsens strävan att på oförändrat hög ambitionsnivå genomföra de årliga kurserna har det regelbundna ekonomiska stödet från KMA och Pro Patria varit synnerligen betydelsefullt. Med tanke på kursverksamhetens stora betydelse för det svenska musiklivet borde det vara av allmänt intresse att de ekonomiska förutsättningarna om möjligt blir så stabila att 50-årsjubilarerna kan se fram mot ett andra halvsekel med åtminstone bibehållen verksamhet.

Vi tackar Britta Alsterman, Lundgrenska stiftelsen, och Rooney Magnusson. Britta har gjort det möjligt att med hjälp av stiftelsens arkiv kartlägga verksamheten sedan begynnelsen. Rooney har bl a gjort en förteckning över kursdeltagare under de 50 åren och ur den förteckningen sammanställt statistiska uppgifter för denna artikel.

*Ulla Magnusson,
deltagare 1954 i den allra första kursen
Lisbeth Vecchi,
deltagare från 1957*

Norska Juniorsolistene på besök hos stråkarna vid Birka musiklinje

Birka Musiklinje i Östersund satsar på stråkmusik! I början av november hade vi besök av den unga stråkorkestern Juniorsolistene från Trondheim. Orkestern är en ”yngre upplaga” av de berömda Trondheimsolistene som nyligen firat sitt 15-årsjubileum. Orkesterns ledare, Sigmund Tvete Vik, gav Birkaeleverna masterclassundervisning, och de fick också medverka i en konsert med musik av bl a Bengt Palmar

Johansen. Han skriver gärna musik för unga stråkmusiker, och 2002 tilldelades han Grieg-priset.

Konsertprogrammet innehöll också musik av Rautavaara, Britten, Wirén och Grieg. Ett lyckat samarbete mellan Trondheim och Birka Musiklinje!

*Bengt-Eric Norlén
Violin- och kammarmusiklärare, Birka Folkhögskola*

Stråkkursen RUM

(Fd Stråkkursen Kronoberg och RUM Sinfoniettan)

Musikläger för stråkinstrumentalister.

Spelar du ett stråkinstrument? I så fall har du möjlighet att förbättra dina kunskaper i sommar genom att delta i RUM:s musikläger för stråkinstrumentalister. Du kommer att få individuella lektioner och dessutom tillfälle att arbeta med kammarmusik, orkester, musik- och gehörslära, musiklyssning och övningsmetodik.

Kursledare: Lars Jöneteg, Johan Jöneteg, Örjan Larsson, Lotta Holmberg-Larsson, Henrik Frendin

Datum: 14–24 juni

Plats: Högalids Folkhögskola, Kalmar

Stråkforum

Musikyrkesintresserade Violinister

Kursen vänder sig till Dig som vill ha musiken som yrke.

Kursinnehåll: Teknisk medvetenhet – Interpretation – Instuderingsmetodik – Kroppspråk och mentala förberedelser – Framträdanden

Kursledare: Lars Jöneteg, Terje Moe Hansen, Johan Jöneteg

Pianist: Daniel Lindén, Risto Kyrö

Datum: 2–8 augusti

Plats: Högalids Folkhögskola, Kalmar

För mer information om
sommarens kurser, kontakta
RUM:s kansli, 013-14 74 75,
kansliet@rum.se

Läs mera om dessa och våra övriga kurser på:
www.rum.se/rum-akademien

Stråkforum

Unga Violinister

Tycker Du att det är kul att träffa nya kompisar? Tycker Du att det är kul att spela fiol? Tycker Du att det är kul att åka på läger? Då är Stråkforum Unga Violinister något för dig!

Under lägret lär oss mer om fiolspel och spelar individuellt och i olika grupper. Vi lyssnar på andra och spelar upp för varandra.

Kursledare: Stina Adolphson, Anna-Karin Sundén, Lars Jöneteg

Pianist: Daniel Lindén

Datum: 3–8 augusti

Plats: Högalids Folkhögskola, Kalmar

Internationella Violinkursen 2004 Bohus-Malmö

Violinkursen vid havet, där vi kombinerar spel med bad!

För att delta bör du ha spelat ut Suzuki Violin bok: 6. Uppåt finns ingen gräns då du på kursen får ett individuellt anpassat schema. Perfekt "laddning" inför höstterminen!

Kursledare: Koen Reens och Wiefried van Gorp (Belgien), Jan Mattiesen (Danmark) och Leif Elving (Sverige)

Pianist: Anna-Carin Selhag-Björkman.

Datum: 25–31 juli.

Plats: Kursgården Bohus-Malmö.

Notrecension: Praktiskt, verklighetsnära och fantastiskt

Ännu en fantastisk ensemblespelsbok från Sheila Nelson! Det jag sedan tidigare tycker är så bra är hennes förmåga att få enkla stämmor att tillsammans låta så bra. Det finns dessutom oftast något spännande i varje stämma att göra. Här är ännu ett sådant exempel.

De åtta låtarna rör sig helt och hållet med de toner som man får i "grepp 1". Arrange-mangen är så välgjorda att man inte tänker på det som lyssnare. Det är mestadels Sheilas egna melodier, men också ett par traditionella. Till varje låt finns en kort text som beskriver vad som kännetecknar den och förslag på vad

man kan göra för att underlätta och göra övningarna effektiva och roliga.

Det finns tre fiolstämmor, där den tredje också finns i altfiolförande (dock utan toner på C-strängen, utom på ett enda ställe, vilket är min enda invändning mot hela boken).

Därtill finns en fjärde fiolstämma som enbart använder lösa strängar och 1:a fingret. Den är tekniskt förhållandevis lätt men inte ensemblemässigt lättare än de övriga. Här måste man i ännu högre grad än i övriga stämmor kunna räkna paus och hålla reda på var man är i låten. Stämman blir på så

vis i flera låtar väldigt självständig och en god träning för alla i a vista-spel.

Det finns två olika cellostämmor – den ena är en mera självständig stämma och den andra är till stor del likadan som kontrabasstämman. Inga ciss och fissa på C och G-strängen förekommer.

Basstämman håller sig till det grundläggande 0-1-4 greppet.

Det finns en pianostämma som man kan använda för att komplettera saknade stämmor.

Man köper inga lösa stråkstämmor utan kopierar efter behov direkt ur boken. Praktiskt och verklighetsnära.

Man tränar notläsning, att räkna paus, att lyssna på övriga stämmor, nyanser och så vidare på ett enkelt tydligt och medvetet sätt. Man skulle gott kunna kalla det genialt. Det går att börja använda boken från andra–tredje spelåret, lite beroende på när man börjar lära sig noter.

*Göran Lindskog
Violalärare i Säffle*

Sheila Nelson

The Sheila Nelson Ensemble, Book 1 (bok med partitur och kopieringsunderlag för stråkstämmor samt pianostämma)

Boosey & Hawkes

Att köpa eller inte köpa noter är inte frågan Ge din nothandlare chansen att ge bra service

För omväxlings skull: en notförsäljares perspektiv! Lothar Roehr, som en del av oss träffat på internationella musikkongresser dit han kommit med sin mobila notaffär, skriver om hur vi musiklärare kan få bästa möjliga service från de människor som förser oss med en viktig del av vårt arbetsmaterial: noterna.

Som nothandlare får jag ofta höra att det är svårt att få tag på olika noter, gärna från utländska förlag, och särskilt att de är ”dyra”. Vad ”dyrt” innebär är svårt att beskriva – faktum är ju att noterna oftast är den minsta utgift man har när man håller på med musik. Kom ihåg att en stråkmusiker måste ha ett instrument, byta strängar regelbundet och lämna in instrumentet till en fiolbyggare för genomgång ibland. Och glöm inte att lektioner också kostar!

En enkel regel är att man alltid får noterna billigast i det land där förlaget finns. Själv har jag min notaffär i Frankfurt am Main i Tyskland. Den som handlar från oss får alltså noterna från förlag som Schott, Bärenreiter, Henle, Peters och andra tyska förlag till katalogpris. Systemet med fasta priser håller nere kostnaderna. En del förlag har återförsäljare i andra länder, men de måste förstås höja priset lite för att ha råd att finnas – varje mellanhand kostar alltså för kunden.

En del skandinaviska lärare använder mycket material från brittiska förlag som Boosey & Hawkes och ABRSM. Det är oftast billigast att beställa dem direkt från England, men man måste lägga till frakt- och valutaöverföringskostnaderna för att se vad slutpriset blir.

Inte så sällan kan det vara vettigt att göra alla sina beställningar hos en och samma musikhandlare, eftersom olika sidokostnader minskar eller till och med försvinner när han eller hon beställer större mängder, även när noterna kommer från utlandet. Till exempel finns de stora icke-tyska förlagen

även här i Tyskland, och priserna är inte alltid högre än i deras hemländer.

Ju mer en lärare, en musikskola eller ett bibliotek beställer från en och samma musikhandlare, desto större är chanserna att som kund kunna förhandla ner eller bort fraktkostnader eller komma överens med musikhandlaren om särskilda villkor. En musikhandlare som har en bra krets av stadiga kunder har också möjlighet att ge bättre service – till exempel när det gäller att leta efter särskilda noter eller ordna auktoriserade arkivkopior av musik som inte finns i tryck längre. Därför blir det inte riktigt rättvist när man köper det ”vanliga”, som är lätt att få tag på, från en musikhandlare och sparar det ”svåra”, som kräver mer efterforskningsarbete, till en annan, som är bättre på att leta. Vill man uppmuntra en specialist, så beställer man allt från honom eller henne. Om du bestämmer dig för att beställa alla noter du behöver från en musikhandlare, så tveka inte att kontakta honom eller henne och ställa frågor om villkor och fördelar. De flesta av oss anser nog att ett mer intensivt samarbete gynnar båda parter.

Kanske har du märkt att många musikhandlare har försvunnit från marknaden på senare år. Det beror dels, tror jag, på att noter är billiga och dels på det – för förlag och handlare – så destruktiva kopierandet. För de nothandlare som finns kvar är det svårt att hitta och avlöna kompetent personal.

Som det är nu, så vill jag rekommendera dig som musiklärare att leta upp en musikhandlare som du litar på, och som kan ordna alla noter du behöver i ditt arbete. Om du beställer allt det material du behöver från samma ställe har nothandlaren också en chans att ge dig bästa möjliga service.

*Lothar Roehr
Nothandlare, Noten Roehr*

Specialist på stråknoter

Allt i Suzuki

Nyhet: CD och noter för tre violiner

Allt för stråkundervisningen

Orkester- och kammarmusik

Fiol- och celloensemble mm

Kitty Pääkkönen: Folk

Songs of Scandinavia

för stråkorkester

Edgar Gabriels String
Groove

– improvisation till CD: 12 låtar, olika
stadier, Irish, Jazz, Rock ...

Nu även för viola och cello!

Musicland

– mycket väcklingande original-
kompositioner och arr, junior-
advanced

Nytt för kulturskolor:

Jason and the Golden Fleece

Michael McLeans

populära arr

för 2–3 violiner och piano,

beginning–advanced

3 nya CD-skivor!

musica
vigorosa

tel och fax: 0502-400 50

Oxhagsvägen 9, 522 91 Tidaholm

music@vigorosa.se

En av alla deltagare i årets Stråkdagar var Marita Sandberg från Norrtälje. Här är tre utdrag ur hennes stråkdagsdagbok, tillika tre höjdpunkter ur dagarnas program: Linnétråket, Ramseband och Kungsbacka Pianotrio.

Linnétråket

Petra Hellqvist är cellopedagog och egen företagare med Linnétråket. Hon startade sitt företag tillsammans med en kollega och de hade då musikförskola med ungefär 100 elever. Efter två år delade de på sig och Petra blev ensam kvar. Hon har slutat med musikförskolan och har nu endast celloundervisning, kombinerad med frilansjobb.

Petra har ungefär 40 elever, från 5 år och upp till vuxna. Att spela hos Petra kostar ca 2 500 kr/termin och terminen består av 16 veckor. Eleven får 20 minuter långa individuella lektioner, men var fjärde vecka är det endast ensemblespel. Dessutom är det ensemble fyra lördagar varje termin.

Petra låter eleverna spela mycket tillsammans över kunskapsgränserna och hon tycker att det är en viktig del av undervisningen. De får spela många låtta stycken där de äldre, längre hunna eleverna får oktavera eller spela en svårare stämma. Eleverna får börja i ensemble från allra första terminen. Petra poängterar även att barnen behöver mycket social tid till att lära känna varandra mm.

I Linnétråket lär man sig att spela efter noter och tar färger till hjälp för notinlärningen. Petra använder dator med förinspelade ljud och komp när hon undervisar.

Petra är en mycket entusiastisk person som glatt delar med sig av sin erfarenhet och en hel del roliga tips.

Ramseband

Tisdag morgon bestämde jag mig för att gå och lyssna på Helena Wattström och Birgitta Strömberg när de berättade om "Stråkklass i Särklass". Eftersom jag själv har Hallsta Fiolband i särskolan (för några år sedan besökte vi Ramseband och gjorde några konserter tillsammans med dem), så tyckte jag att det skulle bli intressant att lyssna på seminariet. Och visst blev det intressant! Både Helena och Birgitta gjorde en väldigt fin och proffsig framställning om sitt arbete med Ramseband. Och visst går det att ha fiolklass i särskolan.

Tre nedslag i Stråkdagarna 2003

Skillnaden mellan att undervisa i en vanlig klass och att undervisa i särskolan är att man får ha lite mer tålmod, det tar längre tid att lära in.

Ramseband startade vårterminen 1995 med 15 barn i åldern 8–13 år. Nu går barnen i högstadiet och gymnasiet. Några har slutat och nya yngre har tagits in.

Barnen får lektion två gånger i veckan. På lektionen är, förutom Birgitta och Helena, särskolans 2–3 lärare med och hjälper till med pekning mm. Undervisningen bygger på tydliga gränser och på att vara konsekvent. Uppstår problem sköter speciallärarna dem. Det enda som krävs av barnet som ska börja i Ramseband är att det ska vara fysiskt så fungerande att det kan hålla i en fiol. Målet med undervisningen, förutom en musikalisk upplevelse, är att ha ett medel till social träning och att stärka barnets självkänsla.

Ramseband använder sig av lössträngskomposition med färgade bokstäver. Några av barnen är så duktiga att de även går i musikskolan och får individuella lektioner.

Ramseband har varit på turnéer till Lettland och till Japan två gånger. För att kunna finansiera resorna har de sökt och fått stipendier. På resorna har inga föräldrar varit med, utan endast musiklektörer och barnens egna lärare samt tolk.

Särskolan köper fiollärartimmarna för Ramseband av musikskolan.

Det vore intressant att få veta om det finns flera fiolklasser eller andra instrumentklasser inom särskolan i Sverige. De som vet något kan väl höra av sig till mig!

Kungsbacka Pianotrio

Malin Broman (violin), Jesper Svedberg (cello) och Simon Crawford Phillips (piano) utgör Kungsbacka Pianotrio. De berättade hur de försöker att tänka ergonomiskt när de spelar och att fokusera energin på rätt sätt. De övar mycket långsamt och lyssnar på spänningar och upplösningar och ställer sig frågan: Vad leder vart?

Malin Broman fortsatte sedan med Hjärngympa–Innovation–Stresshantering. Hon berättade om vikten att må bra i magen när man spelar – att älska att spela. Hon känner glädje i att kunna utveckla sitt spel. En halvtimme om dagen använder Malin till "innovation". Innovation är att vara sin egen lärare och att forska i ergonomi, att fundera på hur det ena eller det andra känns och verkligen ta sig tid att tänka. Du kan till exempel lägga dig på golvet och spela och känna hur det känns: Hur är det med stråkens tyngd? Vilken funktion har olika fingrar? Hur mycket kraft behövs för att trycka ner en sträng?

Malin har skrivit dagbok om hur det känns innan en konsert. Sedan kan man försöka hitta lösningar på stress mm. Att skala av och hitta en balans var ett nyckelord.

*Marita Sandberg
fiollärare i Norrtälje och på Åland*

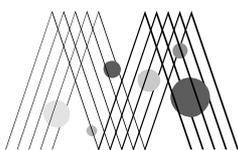
På väg mot ett liv med musiken

Musikkonservatoriet Falun har landets enda gymnasieutbildning med ett av regeringen för riksintag godkänt specialutformat program i klassisk musik. Konservatoriet erbjuder en yrkes- och högskoleförberedande musikerutbildning som även innefattar gymnasieskolans kärnämnen.

Inriktningen är klassisk musik; alla instrument och sång finns representerade. I kursplanen ingår en arbetsplatsförlagd utbildning, APU, som innehåller konsertverksamhet med Dalasinfoniettan mm.

För dig som redan gått gymnasiet har Musikkonservatoriet påbyggnadsutbildningar:

- Klassisk musik
- Folkmusik
- Dansutbildning med folklig inriktning

Musikkonservatoriet Falun

*Du som vill satsa på musiken
hör av dig till oss!*

För mer information se vår hemsida
www.musikkonservatoriet.com eller ring 023-490 213

Du glömmet väl inte att betala in din medlemsavgift? Enligt beslut på Stråkläraryrkesförbundets höstmöte höjs medlemsavgiften från och med år 2004 till 300 kr/år för yrkesverksamma stråklärare och stödmedlemmar, men du som betalar in avgiften snabbt – före det datum som står tryckt på inbetalningskortet som du fick med den här tidningen – kan spara 50 kr. Det är nämligen vårt ganska mycket för förbundet att kunna starta året vid en stabil kassa, så vi lämnar gärna den rabatten. Greppa inbetalningskortet innan det hamnar i glömskans pappershög ...

Sommarkurs för unga stråkmusiker

Ivar och Gerda Lundgrens stiftelse anordnar följande kurs sommaren 2004:

Kall (i Jämtland), 12/6–24/6, violinister och altviolinister

Kursledare: Ulla Magnusson, Lisbeth Vecchi, Sten-Johan Sunding och Malin Broman

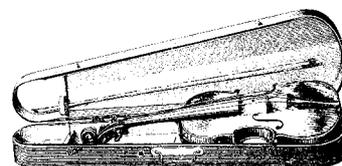
Kursen är avsedd för ungdomar i företrädesvis grundskoleåldern med utpräglad talang för stråkinstrument. Deltagarna uttages efter provspelning som anordnas i Stockholm och Göteborg från mitten av mars. OBS: Den som till höstterminen 2004 blir antagen till högre musikutbildning – musikhögskola eller konservatoriet i Falun – kan tyvärr inte beredas plats på kursen.

Kursavgiften om 2 000 kr inkluderar undervisning och helpension men inte resekostnader.

Ansökan med adress och telefonnummer, åtföljd av personbevis eller kopia av skolbetyg samt lämplighetsintyg från musiklärare, insänds senast 15/2 2004 till

Ivar och Gerda Lundgrens stiftelse
c/o Britta Alsterman
Åkerhielmsgatan 12
167 33 Bromma

Upplysningar om kursen lämnas av Britta Alsterman, tel 08 - 80 06 79 (kvällstid).

Elstudion – enskild övning och

Spel på elförstärkta instrument är en viktig ingrediens i Bengt Frids stråkmotodik. I denna tredje och sista del av artikelserien om Stråkstudion i Västerås berättar han varför.

”Nu äntligen vågar jag berätta för mina kompisar att jag spelar fiol – elfiol!”

(Citat från en yngre tonåring som fick uppleva Stråkstudion från början)

Våra barn har under de senaste tio–tjugo åren blivit vana att snabbt uppfylla sina drömmar och önskemål och därmed också till viss del tappat tålamodet. Att lära sig hantera ett stråkinstrument kräver långsiktighet och stor uthållighet, och det rimmar väldigt illa med den mentala situation många nutida barn befinner sig i.

För att vi i framtiden ska ha en chans att få stråkelever i våra musik- och kulturskolor måste vi använda alla till buds stående medel. Initialkostnaderna för att i lockande syfte till exempel använda sig av elförstärkta instrument i undervisningen är mycket snart återbetalda när fler elever kommer till vår verksamhet. Varför skulle situationen vara annorlunda för stråkinstrument än för klaverinstrument eller gitarr?

Efter att vi i de två föregående artiklarna fått en bakgrundsbeskrivning och besökt Akustikum och det så kallade Gymmet kommer vi här till den tredje och sista delen av artikelserien om Stråkstudion vid Västerås Kulturskola. Det är dags att ta en titt in i ELSTUDION, den tredje lilla avdelningen som Stråkstudion förfogar över.

I Elstudion

När en elev – vi kan kalla henne Stina – kommer i god tid till sin lektion går hon till skåpet med de elförstärkta violinerna. Här finns tolv stycken, tre i varje storlek. (I sammanhanget kan nämnas att på kollegers önskan har också en altfiol, en cello och en kontrabas i storlekar som är de mest frekventa tillverkats.)

Stina väljer ut en violin i sin storlek och plockar fram sina noter. Hon kopplar in fiolen i systemet, tar på sig hörlurarna och börjar spela för att värma upp före lektionen. På hennes notblad finns en hänvisningsruta till övningskortet som hjälper henne att på ett rationellt sätt komma över några av svårigheterna i det stycke hon vill spela. Hon hämtar kortet som rekommenderas och börjar öva. Hon har fortfarande några minuter på sig innan lektionen börjar.

I Elstudion kan också regelrätta lektioner med upp till sex elever bedrivas.

Samtidigt som Stina värmer upp i Elstudion undervisas

lektion på ett nytt sätt

Pelle i Akustikum och några andra elever tar en extra vända i Gymmet innan det är dags att gå hem.

I Musikhörnan sitter en mamma iförd hörlurar, försjunken i ett vackert stycke musik.

På detta sätt förflyter eftermiddagarna i Stråkstudion.

Genom det stora utbudet av övningar som eleven kan utföra utan direkt lärarmedverkan och genom att man uppmuntrar eleven att själv ta för sig av detta smörgåsbord aktiveras eleven att till hundra procent utnyttja lektionstiden. Dessutom skolas han in i att ta vara på sin egen förmåga och initiativkraft.

Mycket av det arbete som skall göras kan eleven med fördel utföra utan lärarens direkta medverkan, men naturligtvis inte utan lärarens överinseende. Av den anledningen har arbetet i Stråkstudion organiserats på ett sådant sätt att allt som måste läras in serveras på ett läckert och lockande sätt, som sagts tidigare – likt ett smörgåsbord av aktiviteter.

Framtiden

De övningskort och notblad som nämns i texten ovan är embryot till en violinskola på CD. Materialet bygger på 120 melodier, indelade i sex avsnitt. De utgör grunden för det musikaliska arbetet i Stråkstudion och är medvetet korta och ordnade i svårighetsgrad från första till femte läget. Varje melodi är länkad skräddarsydd för stycket men representerande hela den violinteknik som fordras för till exempel tillträde till högre musikutbildning.

Till varje stycke i denna digitala skola kommer eleven också att kunna välja ackompanjemang av kör, gitarr, piano eller orkester. Här kommer också i detalj att visas – ofta i rörliga bilder – de olika tekniska finesser i spelet varje elev måste lära sig behärska.

Genom ett samarbete med en musikhandel på orten har eleverna i Stråkstudion förutom de ovan nämnda melodierna haft förmånen att välja och vraka ur det stora utbud vi kan finna i affärerna

Sammanfattning

Även om jag, genom de sista årens erfarenheter av gruppundervisning, skulle ha svårt att med lust gå tillbaka till den tid då alla skolor hade råd att ge sina elever långa enskilda lektioner, är jag den förste att skriva under på att man inte på ett acceptabelt sätt kan lära sig hantera ett stråkinstrument per korrespondens. Alla har rätt till och stort behov av en enskild lektion med sin kompetente lärare. Därför är schemaläggningen en viktig detalj i Stråkstudion. Samtidigt blir schemaläggningen mer och mer oviktig för den elev som själv tar för sig av smörgåsbordet, utan att bli matad.

Åren med ekonomisk snålblåst i slutet av 1900-talet var trots allt nyttiga. Vi var alla tvungna att tänka till. I ett försök att ge ett svar på de fyra frågor jag ställde i min första artikel här i ESTA Newsletter har jag kommit fram till följande:

... att så snabbt som möjligt visa konkreta resultat, till exempel genom ofta förekommande uppspelningar i grupp eller med enskilda elever, även med de allra minsta,

... att i undervisningen gå genvägar till barnens motoriska centra och på ett lustbetonat sätt separera rörelseträning från den direkta övningen med instrumentet i handen – även detta för att vinna tid,

... att planera arbetet i grupperna på ett sådant sätt att barnen tar större aktiv del i färdighetsträningen och tar ansvar för sin egen utveckling. Det i sin tur betyder två saker:

.. att vi får plats för fler elever och

... att lärarens roll blir mer konsultativ vilket skulle frigöra tid för läraren och ge honom eller henne möjlighet att undervisa ”enskilt men i grupp”.

Och slutligen

... att utnyttja den nya tekniken i undervisningen och därmed konkurrera på lika villkor.

Konkurrensen

Om en elev ställs inför valet att lära sig räkna med å ena sidan papper, blyertspenna och ett radergummi och å andra sidan använda en dator för samma uppgift väljer han naturligtvis det senare alternativet.

Om våra konkurrerande fritidsaktiviteter för barn och ungdomar kan ställa upp med en glansfull, utåtriktad, actionbetonad eller hightechprofilerad aktivitet så som till exempel uniformerad marschorkester, ridning, ishockey eller elgitarr-, keyboard- eller slagverksstudio, då har dessa verksamheter ett försprång räknat i ljusår framför traditionell stråkundervisning.

Med Stråkstudions idé som grund vill jag skapa en kreativ atmosfär som får barn och ungdomar att känna ökat engagemang, ökad koncentration och ökad lust att på egen hand och tillsammans med sina lärare själva göra mer för sin egen utveckling till musikanter.

Bengt Frid

Stråkstudion, Västerås Kulturskola

Hur arbetar du? Stråkklass, stråkkrytmik, grupplektioner, kamratundervisning, elförstärkt, datorstöd, komposition, genreblandningar, improvisation, ergonomi, föräldramedverkan, helgprojekt? Goda idéer behöver spridas! Skriv och berätta för oss andra stråkpedagoger om dina idéer, om vad som lyckas och misslyckas och om hur din drömundervisning skulle se ut! Tycker du att det tar emot att skriva själv, så ta kontakt ändå. estanews@musician.org

En irländsk jig för att få igång triolkänslan. Ett stadigt komp, en melodi att härma och ett par toner som inte kan bli fel. Så kan improvisationen ta sin början – och vem har sagt att stråkmusiker inte kan improvisera?

Edgar Gabriel, gästföreläsare på Stråkdagarna och författare till improvisationsmaterialet *String Groove*, fick sina åhörare att våga.

Varför skulle improvisation vara farligt och svårt? Varför är det inte en alldeles naturlig del av instrumentalundervisningen överallt?

Edgar Gabriel vet – han är själv från början en ganska vanlig, klassiskt skolad violinist. Men han är också mycket förtjust i andra typer av musik, så medan han övade sina alldeles vanliga skalor, etyder och stycken lyssnade han på skivor med jazzvärldens giganter.

Så värst många stråkmusiker finns det inte bland dem, åtminstone inte om man jämför med till exempel pianister, saxofonister och trumpetare. Därför har Edgar Gabriel lyssnat på allt möjligt och plockat upp sina influenser både här och där. (I rättvisans namn, och för den som letar efter något att specialinflueras av, ska vi passa på att räkna upp några jazzviolinister som finns inspelade på skiva: australiensaren Ian Cooper, som också varit i Sverige, amerikanskan Regina Carter, som fick massivt beröm för *Motor City* häromåret, vår nästan egne Svend Asmussen och den kanske mest berömda av dem alla, Stephane Grappelli.)

Nu, ett antal år senare, är Edgar Gabriel alldeles övertygad om att världen behöver stråkmusiker skolade i de afroamerikanska genrererna. Till turnéer, föreställningar och skivinspelningar saknas det – ”så gott som alltid”, enligt Edgar Gabriel – stråkmusiker som både kan läsa noter snabbt, fånga upp en stil och lägga egna stämmor där det behövs. Själv har

han helt enkelt lärt sig genom att tacka ja till många spelningar, men den sortens professionalism som han talar om sträcker sig alltså en bra bit bortom klassiskt solistiskt spel och bra orkestervana.

En av de föreställningar som han gärna berättar om är den show han gjorde med Cirque du Soleil, en nycirkustrupp som liknar till exempel svenska Cirkus Cirkör och som arbetar mycket med musiken som en del av sitt koncept. Men det finns många sammanhang, små och stora, där det kan vara bra att ha en bred genrevana som musiker för att verkligen kunna känna att man gör ett bra jobb.

Börja med triolerna

Många av oss utbildade stråklärare har inte improviserat särskilt mycket under vår studietid – eller också har improvisationslektionerna av olika anledningar varit svärbegripliga och saknat koppling till vårt arbete med eleverna. Edgar Gabriel har i sin verksamhet som pedagog på olika nivåer provat olika metoder och trick, och sin samlade erfarenhet har han format till ett slags improvisationsskola, ett nothäfte med mycket text och en CD-skiva med låtar och ackompanjemangsbakgrunder: *String Groove* (recenserad i förra numret av ESTA Newsletter av Eva Bogren). Till Stråkdagarna i Göteborg kom han med en nyhet: boken finns numera också i en version för viola och i en för cello. Låtarna är samma som i fiolboken, men kompstämmorna är lite olika beroende på instrumentens funktion i en ensemble.

– Det första som man behöver ha är triolkänslan, förklarade han vid sitt första seminarium på Stråkdagarna. Den är grunden för mycket av den afroamerikanska musiken, och för oss stråkmusiker som är vana att röra stråken jämnt kan det vara svårt att få till den. Därför är första låten i *String Groove* en irländsk jig, som bygger helt och hållet på sextåntondestaktens gung. Får man det att fungera kan man ta med sig den stråktekniken in i annan musik sedan.

Alla låtar i Edgar Gabriels material är nykomponerade, men stilarna känns tydligt igen och är klart definierade.

Att improvisera behöver inte vara svårt

Edgar Gabriel fick över 200 svenska stråklärare att prova

Fortsätt med en skala

– I irländsk folkmusik är kanske inte improvisationsmomentet inbyggt på samma sätt som i jazz, men man kan använda låten som improvisationsövning ändå, fortsatte Edgar Gabriel när alla hade spelat igenom jigen.

Hans metod är nämligen att identifiera den skala som varje låt bygger på och att använda den lite i taget för att bygga upp improvisationssjälvförtroendet hos eleverna.

– Prova att spela skalan hela vägen upp till kompet! En oktav, två oktaver! Och ner igen! uppmanade han 200 lydiga stråklärare.

Monumental klang, förstås – men det fantastiska var naturligtvis att allt lät bra. (När man inte är så många kan man rytmisera skalrörelserna på olika vis eller spela en i taget.)

Bygg ett tonregister

Att improvisera på en enda ton – vald ur skalan, förstås – är nästa steg. Sedan väljer man två toner som ligger intill varandra i skalan. Det blir fortfarande mest en rytmisk improvisation, en träning för stråken i att hitta musikstilen, men det är inte särskilt likt entonsövningen!

– Hur blir det om vi använder fyra toner?

Svar: inte så svårt, om de fortfarande ligger intill varandra – gärna på samma sträng.

Och så vidare, och så vidare, lite i taget. Registret blir större och större, och friheten också. Man kan använda övningarna i en grupp elever som får spela samtidigt och var för sig, man kan stå hemma på egen hand och spela med skivan, och man kan ha den som material i den individuella undervisningen, så att eleverna har skivan att öva med hemma.

– Sedan kan man identifiera ställen där harmoniseringen av låten utesluter vissa toner och försöka minnas dem, så att man vet när man kan göra vad.

Kompa

Enkla och fungerande kompmodeller kan man aldrig få för många av. Edgar Gabriel demonstrerade sina låtar tillsammans med pianist, med sin skiva, med sig själv kommande gruppen på gitarr och med en cellist som basist. Men i boken finns också kompstämmor och -modeller som violinister kan spela tillsammans med soloimproviserande violinister och cellister tillsammans med soloimproviserande cellister. De innehåller ackordens viktigaste toner, markerar pulsen och är lätta att lära in utantill och tillämpa på andra låtar i samma stilar.

Under sina dagar i Göteborg hann Edgar Gabriel föreläsa och demonstrera många olika delar av sitt musikantkap, bland annat sina egna arrangemang för stråkensemble i olika stilar och sitt eget spel. Elfolens nödvändighet diskuterades också – kontentan blev att man inte alls behöver den, men att den kan vara väldigt rolig att ha.

Efter sig lämnade han en mängd svenska stråkpedagoger, stråkelever och stråkmusiker som lärt sig åtminstone en sak: att improvisation inte behöver vara särskilt svårt och dramatiskt, och att det enda man kan göra är att prova (men gärna på ett smart och metodiskt sätt, förstås!).

String Groove finns på många svenska musikskolor nu, och *Musica Vigorosa*, som säljer materialet i Sverige, kommer att hålla kontakten med Edgar Gabriel och hålla reda på de material som han gör på sitt eget förlag framöver. Den som vill spana på egen hand gör det lätt genom att leta upp hans hemsida, www.stringgroove.com. Självt har han en hel del videonutttar att titta på hemma i USA – när alla Stråkdagarnas deltagare spelade samtidigt kunde han inte låta bli att ta upp sin videokamera!

Tidig start Lyssnande **ALLA KAN** Föräldern Individualiserad lektion
Grupplektion **Arbetsätt** Repetition Memorering **Notläsning** Repertoar *Konserter* *Tonen*

SUZUKIMETODENS BYGGSTENAR 4:

Arbetsätt – repetition – memorering

ARBETSSÄTT

"Alla stycken i Suzukis repertoar är ordnade i en pedagogisk följd och innehåller moment som leder elevens spelförmåga vidare till nästkommande stycke. Således bör man arbeta så länge med varje stycke att elevens förmåga blir tillräckligt utvecklad för att gå vidare." (Ur SSZ:s stadgar)

Lärarens sätt att arbeta med repertoaren i suzukiböckerna är det som är avgörande om undervisningen ska kallas suzukiundervisning eller inte. En traditionell undervisningen som i fiolskolor som Agnestig, Doflein m fl där eleven lär sig sida för sida tills spelboken har spelats igenom, går inte att tillämpa i suzukiböckerna.

Kortfattat spaltar jag här upp förfaringssättet på nybörjarstadiet:

1 Barnet har lyssnat och kan låten i huvudet innan det lär sig spela det på instrumentet

2 Läraren förebildar en kort sekvens

3 Eleven härmar. Det ska vara synnerligen god tonkvalité från första början.

4 Rytmer härmas, takter blandas, bitar läggs ihop från små enheter till större. Man spelar nästan aldrig i långsam takt utan hellre korta sekvenser och snabbt. Man använder sig av tekniken "fullt tempo – stopp tänk – fortsatt spela när du vet vad som ska spelas".

5 Helheten tränas genom sång, rörelser, rytmik och "luftstråk"

6 Allt lärs in utantill.

7 Repertoaren utökas och underhålls. Inget stycke får glömmas bort. Detta kräver repetition.

REPETITION

"Alla stycken i suzukirepertoaren repeteras ständigt. Elevens repertoar ökar därför hela tiden." (Ur SSZ:s stadgar).

Många positiva effekter uppnås med ständig repetition. Övningen hemma blir naturligt längre med tiden.

Tonen utvecklas genom att styckena med tiden spelas måsterligt bra. Eleven spelar sina stycken med lätthet. Om stycken aldrig tilläts falla i glömska är det inte arbetsamt att repetera. Repeterandet får heller inte gå till överdrift. Med tiden kan eleven väldigt många stycken. Då repeterar man efter ett visst system och med förnuft. Suzuki lär ha sagt: "Om du övar 60 minuter, repetera då 40 minuter av tiden." Skulle övningen sedan fortgå anser jag inte att proportionen ska vara densamma. Skulle eleven stå och slentrianmässigt spela sina redan inlärd stycken vinner han eller hon ingenting på att repetera. Vitsen är att repetitionen sker med kvalitét och att styckena låter bättre av att repeteras. Det kan också inträffa en viss trötthet på ett stycke. Då är det bättre att låta det vila ett tag och repetera andra stycken.

MEMORERING

"Varje stycke i suzukilitteraturen lärs in och spelas upp utantill." (Ur SSZ:s stadgar).

Själva konsten i att lära sig utantill utvecklas för de allra flesta till en högstående färdighet. Många av mina elever lär sig snabbare utantill än vad jag själv gör, trots att jag har spelat väldigt många fler år och dessutom arbetar som musiklärare. Den här memoreringsfärdigheten har alla elever glädje av i skolarbetet. Min son får för närvarande tio engelskaglosor i läxa varje vecka. Vid samma tid i livet spelar han Vivaldis violinkonsert i a-moll utantill. Det räcker med att John bara tittar på glosorna en stund så kan han dem. Hans kapacitet att lära sig saker utantill är hög, och jag är övertygad om att det är utvecklat som en följd av violinspelet och all memorering av repertoaren.

Det jag har lagt märke till i mitt arbete är att eleverna spelar sina långa stycken efter noter och det ganska länge. När jag sedan frågar dem om de kan spela stycket utantill svarar de "vet ej, har inte provat". När de då får försöka spela det utantill på lektionen, så visar det sig att de redan kan stycket utantill. Det kan vara vissa ställen som är likartade men ändå inte helt lika. Då får jag hjälpa dem med hur de ska skilja dem åt. Jag tror att memoreringen i första hand utvecklas ur helhetsperspektivet, alltså hur stycket låter i sin helhet, det inre synminnet (var på en sida man är och spelar) och i kombination med muskelminnet.

*Ingrid Litborn
stråklärare i Borlänge och sekreterare i Svenska Suzukiförbundet*

Bilderna är tagna i samband med de stora stråkkonserter som Borlänge musikskola anordnar. Kalle Eriksson, som spelar solo på den näst översta bilden, studerar nu vid musikhögskolan i Örebro.

Riksförbundet Unga Musikanter ensembletävlingar

Många fler än vinnarna

Det kom ett brev till ESTA Newsletter efter ensembletävlingarna i samband med Riksförbundet Unga Musikanter jubileumsfestival i Örebro i våras. Där deltog flera stråkeensembler, bland annat elever till brevskrivarna. Eftersom den tävlingsansvarige även han är medlem i Svenska Stråklärförbundet bad vi om en kommentar.

Några tankar runt tävlingarna under Riksförbundet Unga Musikanter jubileumsfestival i Örebro i maj

Ett sextiotal unga musiker och sångare deltog i solisttävlingen, som kändes välplanerad. Fredagens jurygrupper var mycket kompetenta och tog sig verkligen tid med varje tävlande.

Tretton ungdomar togs ut till lördagens spännande final, där varje solist framförde ett stycke ur sin repertoar. Ett första pris, ett andrapris och ett extra pris delades ut.

Under lördagen tävlade också ensembleerna i två olika grupper: mindre ensembler (3–5) och större ensembler.

Många intresserade och välförberedda grupper deltog, men till alla dessa ungdomars stora besvikelse delades bara ett pris i varje grupp ut.

Det känns som mycket viktigt att varje ensembletävlingssgrupp får även ett andra- och ett tredjepris, speciellt om någon genre- eller instrumentuppdelning inte förekommer. Det kan till exempel vara svårt för en pianotrio att tävla med en brassgrupp.

Vi måste vara mycket rädda om våra musicerande barn och ungdomar. Vi får inte glömma bort att det ligger massor av intensivt förberedelsearbete bakom varje tävling. Att endast en vinnare utpekas och fokuseras strider på ett avgörande sätt mot ett modernt pedagogiskt tävlingstänkande.

Det viktiga är att varje deltagare får en bekräftelse och ett kvitto på var han eller hon står efter de satsningar som gjorts inför tävlingen – till och med om kvittot inte alltid blir fullt rättvisande.

”The winner takes it all” må gälla i ABBAs sagovärld, men bör inte förekomma i ungdomssammanhang, där pedagogiska förtecken ska gälla.

*Solan Saving
buvndlärare i cello
Nina Balabina*

*konstnärlig ledare och buvndlärare i fiol
Lilla Akademiens Musikskola och Musikgymnasium, Stockholm*

Angående några tankar om solist- och ensembletävlingarna i Örebro under RUM:s jubileumsfestival förmedlade av Solan Saving och Nina Balabina

RUM har bedrivit tävlingsverksamhet i olika former under många år – förutom för solister och ensembler även för stråkorkester, blåsorkester och flera discipliner inom drillverksamheten.

Solisttävlingen har i nuvarande form, där alla slags akustiska instrument tävlar med varandra, bedrivits i 6 år. De första åren var deltagarantalet strax över 20, men har successivt ökat för att i år vara uppe i 60 tävlande (83 anmälda). Innan denna blandade form infördes tävlade varje instrument för sig, och vid samma tillfälle tävlade fyra olika instrument.

Ensembletävlingarna i nuvarande form där alla slags ensembler tävlar med varandra, uppdelade i två klasser (3–5 och 6–12 medlemmar), har också funnits i 6 år. Där har deltagandet legat kring 5–6 mindre ensembler och 4–5 större ensembler.

En bärande tanke med RUM:s tävlingar är att man som ambitiös och målinriktad ung musikstuderande ska kunna känna på en situation som påminner om de provspelningar som ju kantar utbildningsvägen i musikvärlden. Att vid en förutbestämd tidpunkt, på en plats där man är främmande och inför okänd jury, prestera sitt allra bästa.

En annan viktig sak för oss är att var och en av dem som kommit till tävlingen ska ha något positivt med sig hem oavsett hur de placerat sig. Därav den pratstund som alla får direkt efter sitt framförande med sin respektive jury. Där är uppdraget för juryn att ta till vara på det som varit bäst hos den tävlande och samtidigt ge synpunkter på hur en fortsatt utveckling kan ske. Detta gäller såväl ensemble- som solisttävlingarna. Det är fint att höra uppskattningen av detta i insändaren.

Ensembletävlingarna fick i år ett stort uppsving i samband med festivalen med 13 små och 10 stora ensembler. Vi håller med om att det hade varit på sin plats med ytterligare något eller några priser i vardera klassen med tanke på att det var så många deltagare. När det är få tävlande, låt oss säga fem, skulle tre priser ju få till resultat att vi rangordnar nästan alla och någon eller några på så vis kommer sist. Och det är något vi tycker är viktigt att undvika. Därför har inte behovet av flera priser funnits vid tidigare ensembletävlingar.

Det gäller ju verkligen, som sägs i insändaren, att ha ett pedagogiskt perspektiv på all verksamhet som vi har med alla våra ungdomar. Det fanns tyvärr ingen ekonomisk möjlighet att komplettera med flera priser när vi såg att antalet tävlande mer än fördubblades i och med årets tävling.

Det kommer att bli solist- och ensembletävlingar i Örebro även 2004 i samband med Ungdomssymfonifestivalen (USOF) där vi hoppas med fortsatt stort deltagande och flera priser i varje ensembleklass.

För RUM,

*Göran Lindskog
violalärare i Säffle och ansvarig för RUM:s ensembletävlingar*

Stråkmusiker sökes till Nyckelvikens kammarorkester!

Nyckelvikens kammarorkester är en stråkorkester bestående av 15 stråklärare och en doktorand i historia. Orkestern har sin bas i Nacka, men består av lärare verksamma i musikskolorna runt hela Stockholmsområdet. Orkestern bildades 2000 och har under de senaste produktionerna spelat med Marit Strindlund som dirigent. Alla medlemmar i orkestern har stor möjlighet att påverka val av repertoar och konserter. Vi hjälps åt att producera våra egna konserter och gör också ”gig” där vi blir inköpta t ex av kyrkokörer.

På våra senare konserter har vi bl a spelat Stråkerenad av Dvorak, *Holbergssviten* av Grieg, Brandenburgkonsert nr 3 av Bach samt musik av Sallinen. Vi har också gjort ett tango- och populärmusikprogram samt arbetat med en jazzsångerska.

Skulle du vilja spela med oss? Vi planerar att spela Tjaikovskijs Stråkerenad under vårterminen -04 och behöver då fler musiker. För mer information, kontakta Kajsa Edström, 08-570 100 99, eller Katarina Strömwall, 08-716 38 49!

Päivikki Wirkkala-Malmqvist övervinner trögheten och provar nya skalor och etyder ”Fungerar, ger resultat och känns fräscha”

Det är lätt hänt att dra förhastade slutsatser efter en liten stunds bläddrande i nothäften och därmed förringa det långa arbete som ligger bakom ett läromaterial. Vad får en pedagog att fatta pennan när det redan, åtminstone för violin, finns så mycket bra material? Efter att själv ha studerat och i undervisningen använt både Changs violinetyder och skalboken vågar jag mig på en högst subjektiv bedömning och hoppas att den ska väcka intresse bland mina kolleger.

Herbert Chang är för mig helt okänd, och jag saknar en biografi som skulle ha kunnat bringa klarhet i vem han är. Materialet omfattar två notböcker. Den första, *Daily Scale Exercises for Violin* är ett mycket systematiskt uppbyggt skalsystem och den andra, *Forty Studies for Violin*, innehåller alltså violinetyder.

När man arbetar med sina elever är det mycket naturligt att erbjuda dem ett skalsystem som man själv är väl bekant med. Urvalet är ju enormt idag – Flesch, Galamian, Terje Moe Han-

sen m fl. Ibland märker jag också en viss tröghet hos mig själv när det gäller att prova nya etydböcker eller skalsystem (vem kommer inte ihåg alla dessa masterclasses där frågan om vilket skalsystem som är bäst tenderar att bli ”huvudattraktion”?). Det är ju bara skalor och övningar, tänker den tröga jag. Så var först fallet med dessa Changs böcker också. Men jag övervann min tröghet och började – först själv, senare med mina elever – undersöka materialets möjligheter.

Efter ett helt års användande av etydboken kan jag varmt rekommendera den till mina kolleger. Skalboken slank också med till slut, och även den är mycket bra: sevcikinspirerade övningar till skalorna fungerar, ger resultat och känns fräscha. Att lägga så mycket grundteknik (skalor, tre- och fyrklanger, brutna terser, kromatik, terser, sexter, oktaver, växeloktaver, decimer och flageoletter) i en så koncis form får en daglig dos att hålla tekniken igång på en rimlig tid. Chang har lyckats skapa ett slags ”mini-Flesch” som är mer användarvänlig än originalet.

I etydboken får alla de 40 etydena några raders ”bruksanvisning”, vilket är intressant läsning. Det som är speciellt och ”köpvärt” i boken är etydena där man övar mer ”sällsynt” teknik som kvarter och växelterser.

Jag hoppas att någon nothandel kommer att kunna ha dessa noter i sitt lager. Just nu går det inte att få tag i böckerna i Sverige.

Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Herbert Chang
Daily Scale Exercises for Violin
Forty Studies for Violin
Mel Bay Publications

Lätt att spela fiol

av **Jozef Kratko**

Fiolskola: metodikupplägg – börja att spela i tredje läget med en gång för att göra det bekvämare för den unge eleven. 102 sidor.

Riktligt med melodiska etyder, duetter, dubbelgreppsetyder och skalövningar. ”Ett väldigt steg framåt i strävan att finna bättre sätt att undervisa nybörjare. Denna skola förtjänar stor spridning. Förbopningsvis blir den känd av alla fiollärare som undervisar barn.”

– Professor Tadeusz Wronski, Indiana University

Pris: 85:- + porto

Kontrollera vårt notlager av stråkmusik! Du finner det på vår hemsida: www.tonuslyckensis.nu

Tonus Lyckensis
Musikförlag

(etabl. 1982)
 Hallonvägen 10
 371 46 Karlskrona

0455/234 45 (tel & fax)
gart@tonuslyckensis.nu

Ta dig ton

Marita Sandberg
marita.sandberg@telia.com
Kometvägen 14
761 64 Norrtälje
0176-134 32

Den här gången vill jag dela med mig av ett par saker som jag har läst – en bok och en tidning – och ett material med julmusik. Och så ser jag fram emot den där strömmen av insändare till Ta dig ton-sidan, förstås!

Linda Mackworth-Young är lärare, pianist och konsult i psykologi för musiker. Det utmärkande för henne är att hon lägger psykologin i relevanta och praktiska former för musikpedagogik mm.

Tuning In – Practical Psychology for Musicians who are Teaching, Learning and Performing (MMM Publications) är en bok för instrumental- och sånglärare samt musiker. Den är användbar för alla lärare som undervisar individuellt eller i små grupper. Om eleverna är nybörjare eller mera avancerade spelar ingen roll.

Boken bygger på en psykologisk och stor praktiskt pedagogisk erfarenhet, en djup medveten förståelse av musikpedagogik och musikaliskt

utförande och att se skillnaderna emellan dem.

Den handlar även om att använda vår intuition i praktiken, vilket många pedagoger och musiker gör, så att vi medvetandegör den för att få större effekt.

Boken är indelad i 10 kapitel:

- 1) Känslor i utbildningen – elevens känslomässiga upplevelser och lärarrollen
- 2) Inläring och undervisande – undervisning för inläring
- 3) Känslor, motivation och övande
- 4) Att hålla den positiva energin i gott skick; delad med negativa känslor
- 5) Att göra musik nu – skapa energi och ha roligt med praktiska aktiviteter
- 6) Gruppundervisning
- 7) Föräldrar
- 8) Åldersrelaterad undervisning
- 9) Framförande – ångslan, kommunikation och säkerhet
- 10) Att förstå sitt handlande

Varje kapitel avslutas med en summering av vad kapitlet handlat om samt frågor för egna funderingar och plats att skriva ner svaren.

Det är en lättförstådd bok på en lätt engelska med många praktiska tankar och övningar att ta till sig. Vi som jobbat länge känner igen mycket, men det är bra att bli påmind om

saker ibland, samtidigt som det kan ge en bekräftelse på att det man gör är riktigt.

Boken kan läsas rakt igenom, användas som en resurs eller som en kursbok. Den är mycket lämplig att använda vid pedagogutbildningarna på musikhögskolorna och även utmärkt att ha som diskussionsunderlag i kollegiet.

Alla vi ”gamla” pedagoger rekommenderas den varmt. Music Mind and Movement som gett ut boken är en förening som har till uppgift att skapa broar mellan musik, dans och psykologi.

Om du är intresserad av få information om kurser i de ämnena kan du sända ditt namn och e-postadress till musicmindmovement@btinternet.com eller gå in på hemsidan www.musicmindmovement.btinternet.co.uk.

Musikskolan i Mölndal ger ut tidningen Lyrhört. Tidningen kommer ut vid terminssluten och har nu kommit ut med två nummer, nr 1 hösten 2002 och nr 2 våren 2003. Redaktör och layoutansvarig är Andrine Bendixen Mangs (medlem i SSF).

Ansvarig utgivare tillika musikskolechef Olle Gustavsson ger på ledarsidan inblick i organisation och verksamhet. Han uttrycker även att tidningen är ett medel för att ge ”brukaren” delaktighet i vad som händer på musikskolan. Tidningen delas ut till alla inom musikskolan.

Den har en tydlig layout med mycket bilder. Det tycker jag är ett plus. Många av musikskolans elever är ju inte så gamla, och då kan de ta till sig tidningen bättre och kanske även känna igen sig på någon bild.

På sista sidan finns en kalender med evenemangstips.

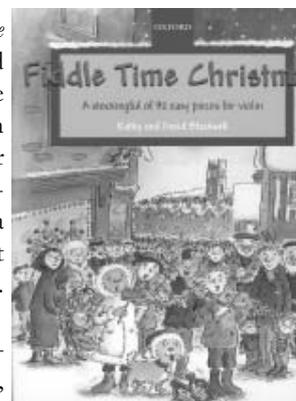
Som läsare får jag en fin inblick i vad som händer på musikskolan. Det finns brassrytmik, stråkrumskrik, barnkörer, drumcorps, slagverksensembler, paradorkester, rockgrupper, ungdomssymfoniorkester mm mm.

Jag blir imponerad över hur mycket fin verksamhet och glädje Mölndals musikskola har, och får en längtan att få besöka några av musikskolans evenemang.

Tänk om alla musikskolor hade möjlighet att göra en så fin och informativ tidning. Vad värdefullt att dokumentera den verksamhet som bedrivs, samtidigt som information går ut till berörda och intresserade.

Kathy och David Blackwells *Fiddle Time Christmas* ingår i serien *Fiddle Time* (från Oxford University Press), som är gjord för nybörjare och förutom läroböcker även innehåller en skalbok. Julboken innehåller 32 enkla melodier för violin. Många är tvåstämmiga och svårighetsgraden är lika för båda stämmorna. Alla melodier har ackordanalys vilket jag tycker är ett plus. Layouten är trevlig med mycket bilder. Notbilden är stor och tydlig.

Melodierna är mest engelska, så i engelskspråkiga länder passar boken säkert utmärkt, men för svenska barn är det nog bara *Stilla natt*, *God jul önskar vi er alla* och *Bjällerklang* som är bekanta. Det handlar ju om igenkännandets glädje, så en svensk julbok passar mycket bättre.

Marita Sandberg

Nya medlemmar

(komplettera din matrikell!)

Karin Thomasson (c)
Ringvägen 18 D
831 37 Östersund
063-10 59 95
070-699 99 28
karin.thomasson@
zonline.ostersund.se

Håkan Lönnberg
Torsgatan 7 F
641 37 Katrineholm
0150-102 36

Ingrid Gunnarsson (v)
Västra Toråsvägen 3
434 92 Vallda
0300-258 50
gunnarssoningrid@
hotmail.com

Monica Karnert (v)
Gullregnsvägen 45, 3 tr
434 44 Kungsbacka

Annika Flodin (v, vla, c,
kb)
Ålgbacken 1
372 34 Ronneby
0457-120 69
flodin.mischke@tele2.se

Katarina Strömwall (c)
Ugglevägen 9 B
131 44 Nacka
08-716 38 49
070-714 16 41
kstroemwall@hotmail.com

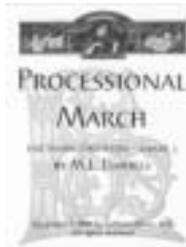
Lovisa Engdahl Nilsson
Knut Stangenberg's väg
76
131 47 Nacka
08-646 45 06

Victoria Mårtensson (v)
Knetvägen 17
112 45 Enskede
08-605 76 11
070-828 56 44

Katarina Andreasson (v)
Centralvägen 13
703 65 Örebro
019-12 12 06
bjorn.holm@oreline.net

Orkesterstycke: Spelbart

M. L. Daniels, amerikansk pedagog och tonsättare, dock kanske mest känd i Amerika som arrangör för Warner & Bros, har komponerat ett stycke stråkorkestermusik som är fullt spelbart. Grade 3 enligt förlaget. *Processional March* heter stycket, som är stundtals vackert och harmoniskt. Lite Vaughan Williams och lån från annat håll ger inte någon

direkt uppfattning om tonsättaren Daniels.

Däremot ger en genomspelning en klar fingervisning om hur viktig en korrekt tempoangivelse kan vara. "Moderato" bör i det här fallet tolkas som "Allegro moderato" – annars blir stycket alltför segt och intetsägande. I ett snabbare tempo betydligt bättre. Spelbart för stråkorkestrar i musikskolan.

*Ingemar Edström
fiol- och violalärare vid musikskolan och
musikbögskolan i Piteå och styrelseledamot i
Svenska Stråklärförbundet*

M. L. Daniels
Processional March
Latham Music, www.latham-music.com

Violanoter: Breddning

Jag har fått ta del av ett par repertoar-notböcker för viola utgivna av ABRSM i Storbritannien enligt det engelska grade-systemet. Det är ca 10 stycken i vardera boken (grade 2–5) och de

flesta har ett pianoackompanjemang. Pianostämmorna kräver i de flesta fall mer av pianisten än av violasten. Layouten är som den brukar i engelska noter tydlig och fin. Det är lätt att läsa noterna helt enkelt. Snyggt och propert. Låtarna är skrivna av mer eller mindre kända engelska tonsättare troligen bl a i syfte att bredda repertoaren av delvis enklare stycken för viola. De är utgivna första gången i början på 1970-talet. Det finns stycken i så väl traditionellt som lite nyare tonspråk. Allt är ordnat i stigande skala enligt grade-systemet. Jag har hunnit prova några låtar med elever som ganska snabbt hittat nå-

got de gillat. Det är alltså inga låtar man "känner igen" vilket ju ofta eleverna frågar efter. Men här finns andra kvaliteter som de elever jag testat med snabbt upptäcker. Med andra ord är de som jag ser det ett bra komplement till violarepertoaren och en tillgång i musikskolans violabibliotek.

*Göran Lindskog
violalärare i Säffle*

Div kompositörer
New Pieces for Viola 1 & 2
ABRSM, www.abrsm.co.uk

Kvartett/trio:

Inget jubel

Vårterminens näst sista dag samlades mina kollegor och jag för att spela igenom en del nytt material, bland annat Deborah Greenblatts *Polka String Quartets* och *Polka String Trios*. Tyvärr måste erkännas att inget jubel utbröt efter polkorna. Flera av oss spelar folkmusik och det här lät visserligen inte illa, men heller inte så kul. Kompstämorna var genomgående trista. Trioversionen klingade bättre än den för kvartett. Materialet finns även för blockflöjtsensemble.

*Emma Johansson
cello- och kontrabaslärare vid musikskolan i
Norrköping*

arr Deborah Greenblatt
Polka String Quartet och
Polka String Trios
Greenblatt & Seay

Basantologi: Pärla

A Scetchbook for Double Bass är en riktig pärla innehållande 9 medelsvåra stycken. Mina kontrabaselever i tonåren har med glädje hjälpt mig att testa melodierna i boken. Tonarterna

befinner sig mellan 2 b- och 3 korsförtecken. Taktarterna varierar också, bland annat finns ett stycke i 7/8-takt. Titlarna och tonspråket håller sig till den klassiska traditionen, till exempel *Minuet*, *Hornpipe* och *Jumborag*, men det som

ger musiken glans är de fantastiska pianoackompanjemangen. Om du inte spelar själv så låna in en pianist! Ännu bättre hade varit om kompen funnits på en skiva, för ibland tyckte eleverna att det var svårt att öva basstämman separat. Först när man hör melodierna med komp inser man att varenda en är ett givet konsertstycke.

Visst gillar ni också när musiken klingar bra och låter lite svårare än den egentligen är? Utan att veta vad boken kostar vågar jag mig på att säga: "Den är absolut värd pengarna!"

*Karin Croné
kontrabaslärare i Halmstad*

Michael Rose

A Sketchbook for Double Bass

– 9 moderately easy pieces with piano accompaniment

ABRSM, www.abrsm.co.uk

Noter + skiva:

Omedelbart inspirerande

Direkt man tar i denna bok blir man inspirerad! Förutom att den har en mycket trevlig layout

med fina färgglada bilder så är det roliga låtar med en klar tydlig notbild. Låtarna innehåller fingermönster 0-12-3-4 och 0-1-2-3-4 och är av olika karaktär. Det finns en CD-skiva till där alla låtar finns med. Några är fiolduetter, fiol/piano

och ibland är det även trummor/percussion och bas. Melodin spelas hela tiden och man kan spela med om man vill. Kul!

En bok med noterade komp finns också. Det jag möjligtvis kan sakna när allt annat ändå finns är utskrivna ackord, men dem får man väl själv sitta och analysera utifrån skiva och pianonoter.

*Carolina Johansson
fiollärare vid Nacka musikskola*

Kathy och David Blackwell;

Illustrationer: John Eastwood

Fiddle Time Runners – A second book of easy pieces for violin (violinbok i färg, cd-skiva och separat pianostämma)

Oxford University Press

CD + bok: Tiltalande

Berättelsen om Purcell består av en skiva med omväxlande tal och musik. Musiken är hämtad

från olika "riktiga" inspelningar med allt från begravningsmusik till musik ur *The Fairy Queen*. Till skivan hör en tiltalande, färgglad och bildrik bok. Förutom illustrationer,

som genast får mig att associera till Quentin Blake, finns foton av målningar från hela Europa. Texten är densamma som talet på skivan.

Fokus ligger på Purcells konst och på miljön han levde i. Berättelsen är skriven för barn och troligen just därför befrias vi från en grundlig analys av Purcells person och skvaller om hans privatliv. Istället får vi kortfattat och sakligt följa Henrys musikaliska utveckling till hovkompositör och på ett enkelt sätt beskrivs vilka uppgifter en sådan hade. (Möjligen kan man tycka att det är lite märkligt med en biografi där enda bilden på huvudpersonen är frimärksstor.)

Till varje uppslag av den ca 25 sidor långa boken hör en eller flera melodier. En del av dem förbereds av en fråga eller uppgift. Författaren jämför på ett lättfattligt sätt Purcells tid med vår. Den lärare som vill samla integreringspoäng borde kunna använda bok och skiva i ett tjugigt samarbete med såväl historia- som engelsklärare. Jodå, all text är på engelska. Men bli inte avskräckt. Den är så pass enkelt skriven att även en vuxen med halvdana språkkunskaper bör klara översättningen. Och det är inte mycket text. Musiken och bilderna står i centrum.

Emma Johansson

Boken om Schubert är indelad i två delar. Den första delen behandlar Schuberts liv och

den andra beskriver kort, men alldeles lagom för att ta in, hans kompositioner, sånger, kammarmusik, pianostycken och symfonier. Till boken hör en CD med en

passande komposition till varje uppslag. Schuberts liv är indelat i sju uppslag. Varje uppslag har en kort informativ och illustrerad textdel, en av Schuberts kompositioner som anknyter till texten och en nyttig musikuppgift som varierar och som känns mycket inspirerande att pröva. Boken ger flera sinnen möjlighet att närvara – mycket bra!

Boken är intressant och lättläst och väcker nyfikenhet att lära sig mer – även att få läsa om andra kompositörer på samma sätt. Och genom sitt förhållningssätt och kombination av text, illustration, musikupplevelse och musikuppgift når boken sitt mål – att ge en känslomässig såsom livshistorisk bild av Schubert. Men så var ju Schubert även en person som gav av sig själv!

Tina Jansson

lågstadie lärare och förälder till fiolspelande barn

Henry Purcell

och

Franz Schubert (cd-skivor med tillhörande bilderböcker; ingår i en serie om tonsättare)

ABRSM, www.abrsm.co.uk

forts. Nya medlemmar

Camilla Martinsson
Månskensvägen 4 D
743 35 Storvreta
018-31 54 64
puremusic@tiscali.se

Eva Bengtsson (v stud)
Slottsgatan 16
703 61 ÖREBRO
019-25 31 01
eevabe@hotmail.com

Kajsa Edström (v)
Gezelius väg 14
134 41 GUSTAVSBERG
08-570 100 99
073-984 55 47
kajsaed@hotmail.com

Täpp Ida Nilsson (v stud)
Slätthäll, Inlandsvägen
600
820 50 LOS
0657 - 300 45
070 - 390 24 73
ida.nilsson@imh.se

Anna Pettersson (v stud)
Hantverkargatan 1
671 31 ARVIKA
0570-194 49
073 - 211 25 02
anna.pettersson@imh.se

Evelina Långström (v stud)
Norra Lillåstrand 37 B
703 65 Örebro
019-18 52 08
evelina@musiker.nu

Karin Olsson (v stud)
Storgatan 37 A
671 31 Arvika
0570-161 35
karin.olsson@imh.se

Ylva Nilsson (c)
Tegvägen 10
125 34 ÄLVISJÖ
08-99 98 81

Per Eckerbom (v stud)
Hantverkargatan 7 C
671 31 ARVIKA
0570-187 11
070-939 74 66
per.eckerbom@imh.se

forts. Nya medlemmar

Magnus Dahlberg (v stud)
Björns väg 7 A
671 33 ARVIKA
0570-144 49
070-683 12 48
magnus.dahlberg@imh.se

Ulrika Rönmark
Grustagsgatan 9
352 41 VÄXJÖ
0470-23349

Malin Persson (v stud)
Bergsgatan 2 A
671 51 ARVIKA
0570-13077
0733-44 39 97
malin.persson@imh.se

Och två nya adresser:

Carolina Johansson
Freyvägen 1 C
133 38 Saltsjöbaden
08-715 48 37
fiolcarolina@spray.se

Göran Danielsson
Rörbäcksnäs 203
780 64 Lima

Ny musik

På Ronneby Kulturcentrum uruppfördes den 15 november ett beställningsverk av Anders Eliasson. Beställare och uruppförare var Camerata Roman och dess ledare Levon Chilingirian, och stycket heter *Ein schneller Blick ... ein kurzes Aufscheinen*. Även Eliassons violinkonsert och stråkorkesterverket Ostacoli framfördes. Turnén fortsatte i Kalmar län. För alla oss som missade detta är det ett glädjande besked att skivan snart kommer på Caprice, Rikskonserters skivbolag.

Not: Sympatisk romans

Denna romans visade sig vara ett fint och sympatiskt stycke musik, som passar att spelas i ”mindre” sammanhang och dessutom lämpar sig utmärkt för elever, som skall ta klivet till femte läget och dessutom spela något nyskrivet. Personligen skulle jag vilja se karaktärsbeteckningen ”lätt och luftigt” främst som en anvisning för pianodelen, även om fiolstämman i grunden också tjänar på att spelas på det sättet. Men att ”suga till” med stråken när melodin lyfter till sina höjdpunkter känns för mig oundvikligt. På så sätt skapas även en fin kontrast.

Jag skulle gärna spela stycket själv i de sammanhang jag framträder, och jag kommer med glädje att presentera stycket för mina elever.

*Friedrich Weigel
fiolpedagog i Västerås*

Gärt Necksten

Romans för violin och piano

Tonus Lyckensis, www.tonuslyckensis.se

CD: Underskattad musik

Tvärflöjt, violin, cello, gamba och luta – det är instrumenten i Telemanns Pariserkvartetter nr

1–6. Telemann torde höra till de mest underskattade av kända kompositörer. Att denna friska musik av hans hand inte spelas oftare beror nog delvis på instrumentbesättningen – gambaspelare är det ont om, men styckena går att spela med altfiol i stället för gamba; här var det baslav och ibland går stämman lågt med oktaveringsbehov (hjärngympa...!). Vid genomspelning av nr 2 och 3 i somras kunde vi konstatera att det förvånansvärt bra gick att undvara ett continuoinstrument (luta, cembalo) och att altfiolen klangmässigt fungerade bra. Freiburger Barockconsorts friska spel inspirerar till att själv utforska denna oförtjänt sällan spelade musik.

*Sören Jansson
stråklärare i Stockholm*

Freiburger Barockconsort

Telemann: Pariser Quartette

Harmonia Mundi

Bok: Övningsmetodik

Som titeln antyder så vänder sig Diana Tickell till 6–16-åriga musiker och deras föräldrar. Boken har en omisskännlig engelsk prägel. I händelse av att man behöver hjälp med instrumentval uppmanas man till exempel att besöka sitt biblioteks musikavdelning. Och på det lokala musikbibliotekets anslagstavla kan man också hitta sin lärare(!).

Bokens stora förtjänst är att Diana Tickell genom många små sammanfattningar i punktform hjälper läsaren att strukturera sin övning. Och vem behöver inte det – oberoende av ålder?!

Exempel:

- ❖ ”Använd en övningsanteckningsbok och skriv ned ALLT!”
- ❖ ”Värm upp före ditt övningspass!”
- ❖ ”Var medveten om vad som är viktigt inför nästa lektion!”
- ❖ ”Beröm och kritik”

Första halvan av denna lilla 53-sidorsbok vänder sig till 6–10-åringar och tar kortfattat upp ämnen som ”Varför öva?”, ”Var kan jag öva?”, ”Varför musicera?” och ”Hur välja instrument?”. Andra halvan adresserar 11–16-åringar med överskrifter som ”Planera din övning!”, ”Examinationer – måste man ta dem?” (också här kanske mer aktuellt i England än i Sverige) och ”Att spela inför publik”.

Boken är skriven på lättläst engelska. Sammanfattningsvis tycker jag att Diana Tickell förmår att aktivera läsaren så att man – vare sig man är elev eller lärare – börjar fundera på hur pass effektiv man själv egentligen är när det gäller detta med övandet. Och det måste vara ett steg i rätt riktning. För det är ju som professor John Kendall brukar säga: *”Det räcker inte med att få våra elever att öva – vi måste få dem att VILJA öva!”*

*Sven Sjögren
fiolpedagog*

och ordförande i Svenska Suzukiförbundet

Diana Tickell

The Pocket Practice Book for players

aged 6 to 16 and their parents

Pit Pat Publishing

CD: Standardverk

Fyrverkerimusiken och *Vattenmusiken* av Händel stöter väl de flesta stråkmusiker på någon eller

flera gånger i sin karriär. Om man vill bekanta sig närmare med musiken och få idéer för framföranden av den är detta en perfekt skiva att höra på.

Boston Baroque framför musiken på tidstypiska instrument och med en erkänt skicklig dirigent av barockmusik. Fastän de är förhållandevis många (för att vara en barockorkester) i varje stämman får musiken den rätta ”genomskinligheten” och pregnansen som barockmusik ska ha! Inga tjocka stråkmattor och hypervibrato här – det passar sig bättre i Tjajkovskij.

Ouvertyrerna är pampiga, dansatserna är verkligen dansanta och allt framförs med karaktär och spänst. Det är inget vildsint och

nytolkande framförande av Händels välkända verk, men bra, vackert och rätt!

Hanna Magnusson
studerande vid barocklinjen i Odense

Boston Baroque, Martin Pearlman

(dirigent)

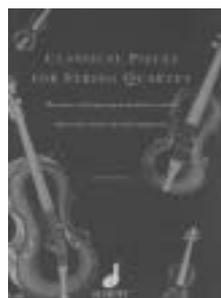
Handel: Music for the Royal Fireworks,

Water Music

Telarc

Not: Kvartettuppfining

Räcker det inte med allt som Mozart och Haydn skrev för stråkkvartett? Nej, det tycker inte John

Kember, som gett sig själv i uppgift att arrangera icke-stråkkvartetterepertoar från den wienklassiska eran för just stråkkvartett. Det är kanske inte det man som kvartettmusiker känner allra störst behov av, men nu när samlingen finns är det bara att konstatera att den snabbt blir oundgänglig. Satserna är lagom långa för de flesta "icke-konsert-spelningar", till exempel bröllop, fester och elev-uppträdanden i olika sammanhang, och de är väl-skrivna och klingar bra, om än inte alltid sådär sublimerat kvartettaktigt. Ett fint tillskott i undervisningslitteraturen för nystartade stråkkvartetter – och i allra högsta grad användbart även för lärarens egen kvartett!

Anna Braw

John Kember

Classical Pieces for String Quartet

Schott

CD: Explosivt

Amy Beach har skrivit mycket musik för stråkar, bland annat en fantastisk fiolsonat. Men det som

väckte mest uppmärksamhet under hennes livstid var den pianokonsert hon skrev för Boston Symphony Orchestra med sig själv som solist och den symfoni som gjorde henne till den första amerikanska kvinnan bland symfoniton-sättarna i världen.

Att både konserten och "Gaelic" Symphony kommer ut på Naxos är förstas ett stort steg framåt – nu blir Amy Beachs musik tillgänglig för "alla"! Den är dramatisk, närmast explosiv, mycket romantisk, fylld av vackra melodier men också av oväntade vändningar och kammar-musikaliska ögonblick (bland annat ljuvliga konsertmästarsolon). Nashville Symphony Orchestra under ledning av Kenneth Schermerhorn och med Alan Feinberg på pianopallen gör

ett fint arbete med det ganska komplexa materialet. Ypperlig första inspiration för den som vill utforska hennes stråkmusik – och även det är en rekommendation.

Anna Braw

Nashville Symphony Orchestra/Kenneth

Schermerhorn, Alan Feinberg (piano)

Amy Beach: Piano Concerto, "Gaelic"

Symphony

Naxos, www.naxos.se

Not: Nybörjarsväng

Really Easy Jazzin' About är en livfull samling av originalmelodier i olika stilar skraddarsydda för nybörjare och för dem som har spelat i ett

par år. Boken innehåller 11 melodier med pianoackompanjemang

Allt är i första läget, och fjärde fingret förekommer, vilket är bra för att få en fin handställning.

Skillnaden i stråkteknik är speciellt synlig i andra

låten, *Swing Your Partner*. Där lär man sig legato, portato, accenter och staccato. Samlingen undervisar om olika avancerade ryt-miska sammansättningar som synkoper och trioler, samt dynamik och musikaliska termer.

Boken är inte enkel men musiken är inspirerande och kul. Den rekommenderas till grupper som gillar blues, rock eller jazz som variation till den klassiska repertoaren

Gunilla Tang Kai
fiolpedagog i Trinidad

Pam Wedgwood

Really Easy Jazzin' About – Fun Pieces for Violin

Faber Music

Stråkkvartett: Nja

Vad sägs om några satser ur Mussorgskys *Tavlor på en utställning* arrangerade för stråkkvartett? Nja, säger jag efter en genomspelning. Även om originalet är för pianosolo känns den här versionen i tunnaste laget. Det är väl orkesterversionen som spökar kanhända. Att sedan det hela går i H-dur gör stycket inte särskilt åtkomligt i musikskolesammanhang. Arrangemanget består av satserna *Promenad*, *Tuilleries* och *Bydlo*. Det kräver en hel del repetition, och frågan är om det är mödan värt.

Ingemar Edström

Mussorgsky, Arr Jeremy Nurse

Pictures at an Exhibition

Cacophonix, www.cacophonix.com

Det kom ett meddelande ...

Hej Eva!

Jag tänkte bara dela med mig att jag har (efter ett års letande) hittat en ny reviderad utgåva av Paul Rollands bok *The Teaching of Action in String Playing*. Boosey & Hawkes har inte velat informera mig om varför de slutade att producera boken ... Nu fick jag med Peter Rollands hjälp veta att vår systerorganisation ASTA har tagit över produktionen. Deras hemsidesadress är www.astaweb.com. Det finns mycket intressanta saker att läsa på deras hemsida och en bra notbokhandel! Hälsningar,

Catharina Grunér
Kronqvist

Ny stråkkurs

Orkester Mälardalen, en blåsorkester, som funnits i fyra år, har nu fått ett stråksyskon: Stråkläger Mälardalen. Den första kursen hålls den 1–6 januari 2004 i Kyrkans Hus i Enköping. Förutom stråkorkesterspel blir det kamarmusik tillsammans med både stråkar och blåsare. Repertoaren börjar i barocken och sträcker sig fram till nutida musik. Alla duktiga stråkare i åldern 16–25 år är välkomna att anmäla sig snarast på <http://uppsala.rum.se>, hälsar RUM.s Uppsalastyrelse, som arrangerar tillsammans med RUM-akademien. Lägeravgift: 700 kr (500 för RUM-medlemmar)

Folkmusik – noter – gehör ...?

”Det är ju lika oavsett vilken musik man ägnar sig åt, man hör någonting som man gillar och låter sig inspireras av” – sagt av Ole Hjorth som därmed avlivar myten om att endast folkmusik skulle vara gehörstraderad.

På det sättet blir också begreppet ”traditionsbärare” något märkligt; som om det endast funnes ett fåtal särskilt utvalda personer som (tyngda av sitt bärande?) skulle kunna förmedla den tradition de bär på...

Spela som det står?

Den dominerande bundenheten till noterna blir uppenbar när man sysslar med till exempel svensk folkmusik. Har man lärt sig en låt av någon och sedan ser den i noter blir man lite ställd, i alla fall innan man accepterat noternas tillkortakommanden. De flesta små accenter, dragningar, drillar, rytmiska finesser o s v syns troligen inte alls!

Det finns också uppteckningar av låtar där upptecknaren ansträngt sig till det yttersta för att få med alla detaljer, vilket gör att nottexten blir mer eller mindre opraktisk. Det betyder att eftersom notbilden är ofullkomlig blir det bättre att avstå

från alltför många anvisningar. För att kunna spela musiken får man inse och acceptera att den döda notbilden inte säger särskilt mycket om hur man brukat spela.

Kjell-Åke Hamrén har i tidigare artiklar visat på äldre inspelningar och vad som i dessa eventuellt kan bidra till vår samlade uppfattning om hur musik från historisk tid spelades. Om man tänker på att Joseph Joachim i sin ungdom har spelat under ledning av Felix Mendelssohn blir det svårt att helt förbigå Joachims nu 100 år gamla inspelningar.

Varför fortsätter vi att spela så nära den skrivna musiken?

När någon oförmodat spelar något som inte står i noterna uppfattas det understundom av övriga medmusikanter som en avvikelse som man helst ska avstå ifrån. Samtidigt sitter man kanske och spelar ur en utgåva som av förläggaren kletats ned med allehanda bågar och fraseringsanvisningar.

Nyligen såg jag en faksimil av första manuskriptsidan av Mozarts duo i G-Dur för fiol och altfiol. Vid en hastig jämförelse med nottrycket blev jag riktigt arg. Här har man i årtal följt anvisningar som redan på pappret strider mot kompositörens intentioner. Vi kan inte fråga Mozart och hans samtida hur man spelade – alltså är vi hänvisade till den döda notskriften men blir knappast lyckliga av att sväva i ovisshet om vad som egentligen stod i manuskriptet en gång.

Inkonsekvensen, en frihet?

Om Bellman berättas det att han aldrig framförde sina visor likadant från gång till annan. Olof Åhlström, som tecknade ned och gav ut Epistlarna och Sångerna, måste ha upplevt det frustrerande att inte kunna stödja sig på *en* version ...? Eller, var inte detta dåförtiden faktiskt så vanligt att en upptecknare alltid insåg onödan med att vara exakt?

Som klassiskt skolade musiker har vi låtit oss fösas in i en mittfåra av osjälvständighet och notbundenhet. Vi sätter in stråk och fingersättningar och gör alltid likadant – om och när vi bestämt oss för vad som är ”rätt”. Vi omformar de tysta noterna till hörbara toner, tonföljder, och glömmar att notbilden är en grov skiss, som en kartbild att gå efter. Verkligheten bakom kartbilden, naturen som den upplevs

när man vistas i den, är rik och motsägelsefull samtidigt. Vi blir inte mycket gladare av att få se en aldrig så noggrant utförd karta om vi inte sedan får uppleva alla sinnesintryck från den riktiga skogen, åkern, sjön.

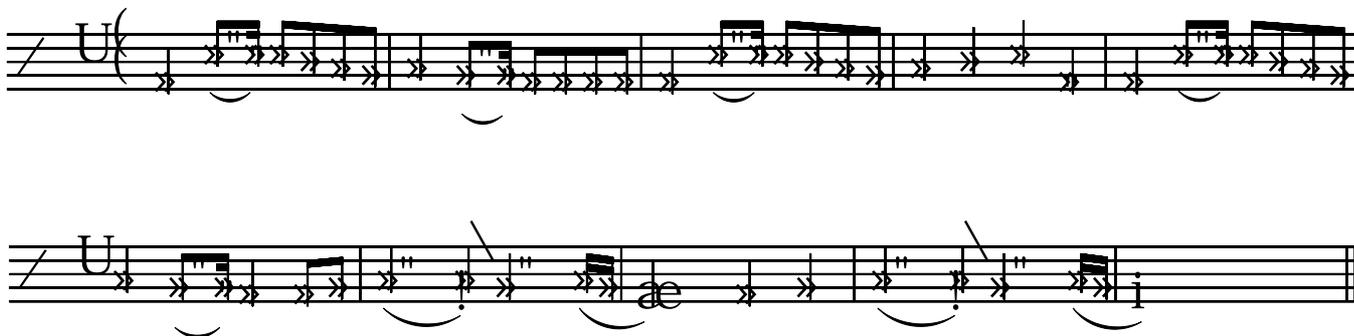
Musiken föds i en människa – den kan uttryckas genom sången eller instrumenten. Den når en annan människa genom hörseln och innebär för henne något mellan eufori och

vämjelse; någon identifierbar känsla i alla fall.

Men när vi arbetar med våra elever jämför vi fortlöpande elevens prestation med den sterila notbilden. Vi rättar till och skriver ytterligare anvisningar på notbladet. Eleven blir välinformerad om hur det ska spelas, men får knappast någon frihet att själv uttrycka synpunkter eller att tillåtas spela avvikande från rytmer, tonhöjder o s v. Lärare och elev står jämte varandra och stirrar på den döda nottexten – kanske eleven spelar och läraren inte. Att som elev tvingas underkasta

Lisas morgonkomposition blev

Lilla fågelns kvällsvisa

Lisa Winberg von Friesen har fyllt elva år i höst – hon var tio när hon skrev *Lilla fågelns kvällsvisa*, som fick andra pris i ESTA Newsletters kompositionstävling. Lisa spelar fiol för Maria Jansson i Helsingborg. Så här skriver Lisa i ett brev: ”Jag har en syster som heter Anna, och fyra katter. Jag sjunger i kör, rider, spelar piano, spelar fiol. Innan dansade jag också. Min låt gjorde jag en morgon kl. halv åtta.”

”Nyupptäckt” violinkonsert av Leopold Mozarts favorit

Uppburen violinist, sångerska och kompositör, uppmärksammad av dåtidens auktoriteter och älskad av publiken – det var Maddalena Lombardini Sirmen, den italienska kompositören som skrev konserter åt sig själv. Leopold Mozart hörde till hennes stora beundrare, och bland musikerna i de orkestrerar hon spelade med var hon också mycket populär.

Sedan hände det som så ofta händer i vår musikhistoria, ibland rättvist, ibland i allra högsta grad orättvist: Maddalena dog 1818, efter ett långt och verksamt liv, och glömdes bort.

Det tyska musikförlaget Furore, som specialiserat sig på musik komponerad av kvinnliga tonsättare, skriver i ett pressmeddelande att det är mycket olyckligt att eftervärlden inte sett den höga kvaliteten och uppfinningsrikedomen i Lombardini Sirmens verk. Detta åtgärdas förhoppningsvis nu, när en av hennes konserter för violin och orkester (2 oboer, 2 horn, stråkar och b c) ges ut i notform (orkestermaterialiet finns att hyra). Den som vill veta mer kan leta hos Furore Verlag: www.furore-verlag.de

forts Folkmusik – noter – gehör ...?

sig lärarens auktoritet, att försöka leva upp till en norm som framgår av noterna + anteckningar; det upplevs ofta mycket negativt, instängt, vingklippt och allmänt trist. Jag har frågat.

Finns det något annat sätt?

Som lärare blir vi, vare sig vi vill eller ej, förmedlare av traditioner – vårt sätt att musicera byggs upp av hur vi förhåller oss till oss själva samt till allt det vi hör och upplever. Och det gäller förstås all den musik vi använder.

För nybörjarna – spelar vi de enkla låtarna med inlevelse och uttryck? Eller gnider vi fram dem så sterilt att t o m åsynen av notbilden skulle te sig rikare? Inför nybörjarna finns det många gyllene tillfällen att dela med oss av musik, ge en musikalisk upplevelse, utan att prata om det – bara göra det.

Det jag skriver till läsarna gäller i lika mån för mig själv naturligtvis – en obehaglig känsla av att många gånger ha utsatt elever för omedvetet auktoritärt förtryck gör sig påmind. Men det handlar alltid om att se framåt, att förlåta sig själv

för sådant som skett i okunnighet och omedvetenhet. Stagnation med upprepade omedvetna misstag är fullt möjlig, men utveckling utan misstag då och då är absolut inte möjlig.

Det går att välja mellan att ”se till att eleven gör rätt och att hon/han bibringas en av läraren förutbestämd progression” eller ”se till att som lärare själv trivas på lektionerna” – det senare kan nog underlätta för eleverna att känna sig bekväma.

Sonen Henning spelade på 90-talet nyckelharpa för Peter Hedlund (Puma). Jag blev helt tagen av den ousinliga spelglädje och entusiasm med vilken Peter framförde de enklaste låtar (tekniskt enkla). Det var omöjligt att inte förstå hur mycket den musiken fick betyda för honom själv. Alltså fick den också betyda något för hans elever. Peter har vad jag vet ingen pedagogisk utbildning alls, men de få gånger jag var närvarande vid lektionerna växte sig insikten om hans storhet som pedagog allt starkare. För att framgångsrikt kunna lära nybörjare spela ett instrument måste man antagligen själv vara en god musiker och villig att spela för sina elever.

Sören Jansson

Protokoll

fört vid Svenska Stråkläraryrkesförbundets höstmöte vid Stråkdagarna i Göteborg den 27 oktober 2004

- § 1 Svenska Stråkläraryrkesförbundets ordförande hälsade välkommen till årets höstmöte.
- § 2 Dagordningen godkändes.
- § 3 Två representanter för vårt norska systerförbund, båda stråklärare vid Trondheims musikskola, bad att få gratulera till vårt 30-årsjubileum och överlämnade en stor burk sega gubbar och gummor i födelsedagspresent.
- § 4 Medlemsavgiften diskuterades. Höstmötet beslutade att i enlighet med årsmötet 2003:s och kassör Johans Falks rekommendation höja medlemsavgiften för yrkesverksamma och stödjande medlemmar till 300 kr. 50 kr rabatt för tidiga inbetalare gäller fram till 31/12 året före det år medlemsavgiften gäller. För studenter är medlemsavgiften oförändrad.
- § 5 Eva Bogren informerade om den enkät som sänts ut från ESTA:s centrala sekretariat och uppmanade alla att fylla i den.
- § 6 Ytterligare information (mer om samtliga dessa punkter kommer också att kunna läsas i ESTA Newsletter framöver):
 Sven Kurpe-fonden är snart redo att sättas i arbete. Alla SSF:s medlemmar är välkomna att söka bidrag ur denna fond för fortbildning etc under de närmaste fem åren. Två stipendiater kommer att utseas varje år.
 En vänförening för dem som deltagit i Lindgrenska stiftelsens sommarkurser är under bildande. Årsmötet 2004 kommer att hållas i Nacka. Alla välkomna!
 ESTA-konferensen 2004 hålls i Rotterdam i augusti. Alla välkomna! Alla kan också lämna förslag på svenskt bidrag till kongressprogrammet genom att kontakta någon i styrelsen.
 ESTA:s solidaritetsfond värdar om bidrag.
 Vår tidning är allas angelägenhet – dags att ta ansvar för den gemensamt!
 Vår hemsida behöver en ny webmaster!
 Lemnart Winnberg har i en skrivelse bett SSF att delta i ett projekt som han söker EU-bidrag för.
- § 7 Övriga frågor:
 Styrelseledamot Ingemar Edström aktualiserade frågan om hurvida en geografiskt mer samlad styrelse skulle kunna göra ett bättre arbete eftersom det är mycket dyrt att ha styrelsemöten med en styrelse som reser från hela landet. Höstmötet fattade inget nytt beslut i denna fråga, men uttryckte sitt stöd för en geografiskt spridd styrelse och dess arbete med vad det innebär av resor. Möjligheter för förbundet – medlemsvärning etc – diskuterades. Det konstaterades än en gång att alla medlemmar behöver hjälpas åt med detta!
- § 8 Mötet avslutades.

 Anna Braw, sekreterare

 Eva Bogren, ordförande

Missa inte Svenska Stråkläraryrskommittens Årsmöte med studiedagar

i Nacka den 20–21 mars 2004!

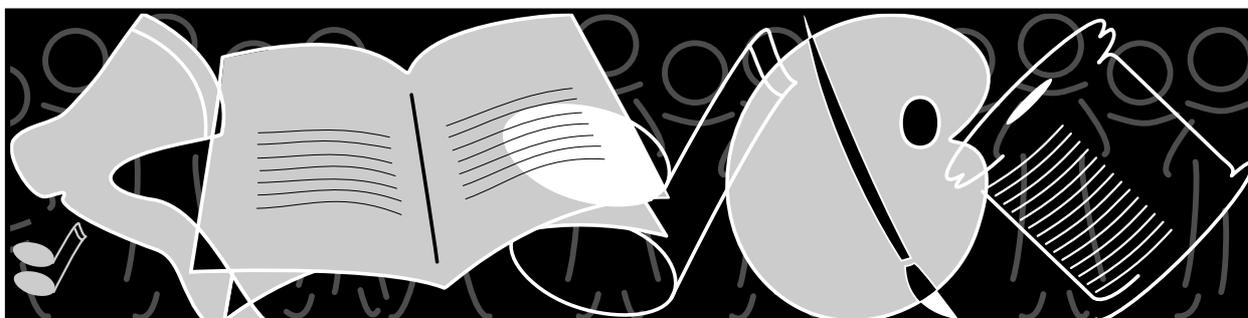
Tema: Stråkklass

Stråkläraryrskommittens vid musikskolan i Nacka har en lång erfarenhet av att arbeta med stråkundervisning i grundskolan. De bjuder in till årsmötesdagar med ett gediget fortbildningsprogram för alla Svenska Stråkläraryrskommittens medlemmar. Markera redan nu helgen i din (och din arbetsgivares) almanacka och stäm träff med kolleger från hela landet!

För mer information, kontakta Vivianne Vikersjö, 08-715 08 14,
vivianne.vikersjo@minpost.nu

**Mer information och anmälningsblankett
i nästa nummer av ESTA Newsletter!**

Stoppsdatum för ESTA Newsletter 1 2004: 15 januari. Skriv!

Välkommen till Kävesta folkhögskolas

Musiklinje

Klassisk inriktning • Afroinriktning

Sommarkurser

Kurs för piano, klarinett och violin • Spela jazz och rock

Mer information och ansökningsblanketter hittar du på vår hemsida

www.kavesta.fhsk.se

Kävesta folkhögskola

ÖREBRO LÄNS LANDSTING

697 94 SKÖLLERSTA • TELEFON 019-602 49 50 • FAX 019-23 08 02
E-POST kavesta.fhsk@folkbildning.net • HEMSIDA www.kavesta.fhsk.se

En schlager ur Siw Burmans arkiv

Siw Burman glädde oss alla på årsmötet i våras med sina upppteckningar och arrangemang av folkmusik – med noter! Här är en låt som nästan alla kan vara med och spela. Plocka gärna material ur stämmorna till dem som behöver något skräddarsytt! En av folkstämmorna bygger på en rytmiserad D-durskala i första delen och lösa strängar i andra delen. För de äventyrliga passar det bra med ett vänsterhandspizz på de lösa A-strängar där texten ropar ”sprätt”.

arr: Siw Burman

Mel. Pi - ga gick ut - i bas - tun, sprät - te bann - a på bytt - a.

Mel. sprät - te bann - a på bytt - a.

VI II sprät - te bann - a på bytt - a.

VI III sprät - te bann - a på bytt - a.

VIc/Bas Pi - ga gick ut - i bas - tun, sprät - te bann - a på bytt - a.

Mel. Sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - e va - ra.

Mel. Sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - e va - ra.

VI II Sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - e va - ra.

VI III Sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - e va - ra.

VIc/Bas Sprätt vill - ä va - ra, sprätt vill - e va - ra.